

TYÖVÄEN ARKISTO

SOS. DEM. EDUSKUNTARYHMÄN

PÖYTÄKIRJAT

19 41 —

RULLA 24

KUVANNUT

MONIKKO OY

1978.12.08

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 16 p:nä huhtikuuta 1941. Kokous alkoi kello 13,30. Saapuvilla olivat: Bryggari, Hakkila, Kilpi, Komu, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Salmenoja, Syrjänen, Tanner, Tolonen, Welling ja Aattela sekä ministerit Fagerholm, Pekkala ja Salovaara ja puoluesihteerit Aaltonen. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

ALKU

- jatkokäsittely.

tänään pidetyssä v.v. kokouksessa.

aiivan oikeaa kuvaa nikkeli-

olta on tehty paljon myön-

itajasta. Ei voida suostua

enäläinen, sillä jos niin

enettämiseen. Asian johdos-

Neuvostoliiton välillä. Paa-

se on käsiteltävä erilli-

ketellut myös suuntautumis-

essä ei tähän seikkaan oli-

huomioiminen kytkeytyy

Oli sitä mieltä, että so-

n tulleita vaikutuksia oli-

Paasikiveen, joka on kokenut

politiikko. Verraten pienen asian takia ei ole pantava suurempia asioita vaaraan.

Salovaara: En ymmärrä mistä johtuu se kiire, jota tämän kysymyksen käsittelyssä pitäisi noudattaa. Pääministerin äskettäin eräässä tilaisuudessa antama selonteko sai minut vakuuttuneeksi siitä, että asian käsittelyllä ei ole kiirettä.

Welling: Toveri Pekkala on ollut oikeassa tuodessaan tämän asian v.v. käsiteltäväksi. Kyseessä ei ole mikään hauska asia. Nikkelikysymyksellä on poliittinen tausta. On hyvin

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 16 p:nä huhtikuuta 1941. Kokous alkoi kello 13,30. Saapuvilla olivat: Bryggari, Hakkila, Kilpi, Komu, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Salmenoja, Syrjänen, Tanner, Tolonen, Welling ja Aattela sekä ministerit Fagerholm, Pekkala ja Salovaara ja puoluesihteerit Aaltonen. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Pekkalan selostus- jatkokäsittely.

Jatkettiin toveri Pekkalan tänään pidetyssä v.v. kokouksessa esittämän selostuksen käsittelyä.

Tanner: Pekkala ei antanut aivan oikeaa kuvaa nikkelikysymyksen kehityksestä. Suomen taholta on tehty paljon myönnetyksiä. Nyt on vain kiistaa pääjohtajasta. Ei voida suostua siihen, että pääjohtajaksi tulisi venäläinen, sillä jos niin kävisi, niin se johtaisi Petsamon menettämiseen. Asian johdosta ei syntyne konfliktia Suomen ja Neuvostoliiton välillä. Paasikivikysymys on toinen asia, joten se on käsiteltävä erillisinä.

Kilpi: Toveri Pekkala on kosketellut myös suuntautumista Saksaan, mutta tämän asian yhteydessä ei tähän seikkaan olisi puututtava.

Pekkala: Saksan kannanottojen huomioiminen kytkeytyy nikkelikysymykseen hyvin kiinteästi. Oli sitä mieltä, että sopimus olisi jo tehty ellei ulkoa päin tulleita vaikutuksia olisi huomioitu. Sanoi luottavansa Paasikiveen, joka on kokenut politiikko. Verraten pienen asian takia ei ole pantava suurempia asioita vaaraan.

Salovaara: En ymmärrä mistä johtuu se kiire, jota tämän kysymyksen käsittelyssä pitäisi noudattaa. Pääministerin äskettäin eräässä tilaisuudessa antama selonteko sai minut vakuuttuneeksi siitä, että asian käsittelyllä ei ole kiirettä.

Welling: Toveri Pekkala on ollut oikeassa tuodessaan tämän asian v.v. käsiteltäväksi. Kyseessä ei ole mikään hauska asia. Nikkelikysymyksellä on poliittinen tausta. On hyvin

oireellista se, että Saksan taholta ei Suomelle ole annettu selvää tukea. Toimitusjohtajakysymys on pieni asia. Olisi koetettava saada Paasikivi pysymään Suomen lähettiläänä Moskovassa. Hän on siellä suosiossa.

Bryggari: Olen sitä mieltä, että joutuisimme yksinämme panemaan vastaan, jos konflikti syntyisi. Vuoden 1939 tapaukset toistuisivat. Täällä on sanottu demagogiaksi sitä, että on puhuttu myös suhtautumisesta Saksaan. Se on kuitenkin asia, josta tämän kysymyksen yhteydessä on puhuttava.

Pekkala: Salovaaran lausunnon johdosta on minun sanottava, että olen pitänyt tarpeellisena ottaa tämän asian kiireellisenä käsiteltäväksi ryhmän v.v. koska hallituksen ulkoasiainvaliokunta kokoontuu kohdakkoin tämän asian johdosta.

Salmenoja: Nikkelikysymys on vakava asia. Paasikivi on aikoinaan esittänyt epäonnistuneita lausuntoja. On vaikeata määritellä kantansa tässä asiassa, koska kaikkia asiaan vaikuttavia tekijöitä ei ole tiedossa. Pitäisi saada jonkinlainen tae siitä, että ryhmämme ei jäisi kannanottoineen yksin.

Salovaara: Mainitsi kuulleen pääministerin ja ulkoministerin selostuksen eilen illalla.

Tanner: Asian johdosta on jo vuoden verran keskusteltu. Suunniteltu vastaus ei vielä merkitse lopullista hylkäystä.

Pekkala: Molotov vaatii selvää vastausta: jaa taikka ei. Sopimus syntyy, jos toimitusjohtajakysymyksessä annetaan perään.

Aattela: Ymmärrän varsin hyvin toveri Pekkalan kannan tässä asiassa.

Keskustelun päätyttyä todettiin, että koska toveri Pekkalan tarkoituksena oli kuulla v.v. jäsenten mielipiteitä, niin asiasta ei tehdä päätöstä.

V a k u u d e k s i :

Matti Launi

Puheenjohtaja.

Heikki Aattela

Sihtööri.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 16 p:nä huhtikuuta 1941. Kokous alkoi kello 13. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Andersson, G., Hakala, Lindström, Malmivuori, Peltonen, M. H., Peltonen, O., Raatikainen, J., Reinikainen, Turkia, Wirtanen ja Voionmaa. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Valtalaki.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen valtalakiin siinä tapauksessa, että lakiesityksen 1 §:n 6 kohtaa (koskee työnseisauksia) ei saataisi eduskuntakäsittelyssä lakiesityksestä poistetuksi.

Puheenjohtaja Tanner selosti asiaa, sekä palautti ryhmän jäsenten mieliin, että ryhmälle oli lähetetty valtalakia koskevia kirjelmiä, jotka oli esitelty ryhmälle 20/3-41 pidetyssä ryhmäkokouksessa, ja joissa vastustetaan työnseisauksia koskevan kohdan lakiin ottamista ja lisäksi eräissä kehoitetaan estämään valtalakiesityksen hyväksytyksi tuleminen. (Kirjelmät liitteenä ryhmän pöytäkirjassa 20/3-41.)

Valmistava valiokunta ehdottaa, että 11/3-41 tehdyn ryhmän päätöksen mukaisesti koetetaan lakiesityksestä, sen ollessa eduskunnassa toisessa käsittelyssä, saada poistetuksi 1 §:n 6 kohta, siis työnseisauksia koskeva kohta, ja että, jos sanottua kohtaa ei saada lakiesityksestä poistetuksi, niin esitys siinäkin tapauksessa hyväksyttäisiin sekä kannatettaisiin sen käsittelemistä kiireellisenä.

Tuominen: Mahdollisesti ryhmä joutuu lähtemään v.v. ehdottamalle tielle, minä en kuitenkaan ammattiyhdistysmiehenä voi olla mukana. Onko otettu selkoa maalaisliiton ryhmän suhtautumisesta lakiesitykseen? Heidän taholtaan tehtäneen muutohdotuksia.

Bryggari: Olen minäkin ammattiyhdistysmies, mutta kun muut kohdat ovat laissa tärkeämpiä kuin työnseisauksia koskeva kohta, niin minä, vaikka en sanottua kohtaa hyväksykään, olen v.v. ehdotuksen kannalla.

Toivonen: En uskalla äänestää lakia vastaan, vaikka

ei työnseisauksia koskevaa kohtaa saataisikaan lakiesityksestä poistetuksi. Piti hyvin ikävänä sitä, jos työnseisauksia koskeva kohta jäisi lakiin. Hallitus tarvitsee lisättyjä valtuuksia mm jukuripäisten manttaalimiesten kurissapitämiseksi.

Tanner: Huomautti Tuomiselle, että maalaisliiton ryhmä ei määrää lain sisällöstä. Mikään ryhmä ei nyt voi tiukasti pitää kiinni omista näkökohdistaan.

Kivisalo: Yhtyi v.v. ehdotukseen.

Halonen: Ryhmä ei voi menetellä muuten kuin v.v. ehdottamalla tavalla. Eräs maalaisliittolainen edustaja on minulle lausunut, että he ovat halunneet viivästyttää valtalain käsittelyä jotta pika-asetuslain muutosesitys ehtisi ensin tulla eduskunnassa ratkaistuksi.

Aattela: Jos valtalakiesitystä sen toisessa käsittelyssä huononnetaan, niin siinä tapauksessa ryhmän on uudelleen otettava asia käsiteltäväksi.

Erich: Yhtyi Aattelan lausuntoon. Kannatti v.v. ehdotusta.

Penttala: Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin sosialidemokraattinen piirikokous oli samalla kannalla kun ryhmän valmistava valiokunta on.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin äänestyksettä v.v. ehdotus.

V a k u d e k s i :

Mikko Launi

Puheenjohtaja.

Uuno Penttala

Sihtööri.

T a r k i s t e t t u :

Eetu Karjalainen

Väinö Hakola

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 17 p:nä huhtikuuta 1941. Kokous alkoi kello 19. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Fagerholm, Hakala, Hakkila, Huotari, Kilpi, Kuusisto, Paasonen, Pekkala, Peltonen, M.H., Peltonen, O., Salmela-Järvinen, Salmenoja, Sillanpää, Turkka ja Wenman. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Lähetystö.

Ryhmäkokoukseen saapui Varsinais-Suomen Maanviljelys-seuran alueen kalastajaseurojen edustajakokouksen lähetystö, jonka puolesta esitettiin ryhmälle kirjelmä, jossa selostetaan e.m. kokouksen kantaa "jokamiehen kalastusoikeutta" koskevaan hallituksen esitykseen, sekä lausutaan toivomus, että kalastusoikeuden väliaikaista laajentamista koskevaa lakiesitystä ja sen soveltamista koskevaa asetusehdotusta ei hyväksyttäisi ehdotetussa muodossa. (Liite 1)

Puheenjohtaja Tanner vastasi lähetystölle huomauttaen ensin, että maassamme on voimakkaasti vallalla mielipide, joka vaatii kalastusoikeuden laajentamista. On luonnollista, että eri väestöryhmät tarkastelevat asioita eri kannoilta. Maassamme vallitsee nyt vaikeanlaatuinen elintarvepula ja tälle seikalle on asian käsittelyssä annettava merkitystä. Ryhmämme tulee kiinnittämään huomiota lähetystön esittämiin näkökohtiin. Lopuksi puheenjohtaja kiitti lähetystöä annetuista tiedoista.

2 §.

Ryhmäkuri.

Puheenjohtaja ilmoitti, että hänelle on eräs ryhmän jäsen lähettänyt kirjelmän, jossa ilmoitetaan, että eräissä edustajille varatuissa työhuoneissa harjoitetaan epäsovivaa ajanvietettä, nim. korttipeliä, sekä lausutaan toivomus, että sellainen ajanvietto lopetettaisiin.

Valmistava valiokunta on päättänyt saattaa asian ryhmän jäsenten tietoon ja samalla esittää vakavan huomautuksen siitä, että edustajille eduskuntatalossa varatuissa työhuoneissa ei ole harjoitettava korttipeliä missään muodossa.

Pika-asutuslain muuttaminen.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi siirtoväen pika-asutuslain muuttamisesta.

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että ryhmän päätöksen mukaisesti ovat ryhmän puheenjohtajat sekä v.v. jäsen Hakkila neuvotelleet maalaisliiton eduskuntaryhmän sekä ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän asettamien neuvottelijain kanssa pika-asutuslain muutosesityksen johdosta. Neuvottelut ovat kuitenkin olleet jokseenkin toivottomia, sillä kumpikin puoli on pitänyt tiukasti kiinni omasta kannastaan. Ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän taholta on ilmoitettu kiinteänä kannanottona, että he ottavat pois miehensä hallituksesta ellei heidän kantansa tule hyväksytyksi. Maalaisliiton eduskuntaryhmä todennäköisesti on samalla kannalla.

Tämän jälkeen puheenjohtaja selosti v.v. käytyä keskustelua, sekä viittasi Sosialidemokraattisen Pienviljelijäin Neuvottelukunnan kirjelmään (liitteenä v.v. pöytäkirjassa 17/4-41), jossa asetetaan sille kannalle, että hallituksen esityksestä olisi poistettava 22 a §. Puheenjohtaja luki kirjelmässä esitetty 22 a §:n poistamista koskevat perustelut.

Puheenjohtaja ilmoitti olevansa hallituksen esityksen hyväksymisen kannalla. Puhuja esitti myönteisen kantansa perusteluiksi seuraavaa: 1) vastikemaahankinta-oikeuden laajentaminen hallituksen esittämällä tavalla ei voine paljoakaan viivästyttää pika-asutustoimintaa, jos vain maanmittarikunta suorittaa tehtävänsä riittävän tehokkaasti ja joutuisasti; 2) vastikemaiden hankkiminen hallituksen esityksen mukaisesti tuskin tulee lisäämään tilatonta väestöä, ja 3) kansantaloudelliset näkökohdat puhuvat voimakkaasti hallituksen esityksen hyväksymisen puolesta.

Valmistava valiokunta ehdottaa, että ryhmä kannattaisi maatalousvaliokunnan jaoston ehdotusta 22 a §:n poistamisesta hallituksen esityksestä.

Jokinen: Pika-asutuslaissa on se puute, ettei siinä ole huomioitu pika-asutuslain johdosta työpaikkansa menettävien vanhojen työläisten eläke-etua. On jouduttu siihen, että näiden vanhojen työläisten eläke-etua ei kukaan vastaa. Tämä asia olisi järjestettävä siten, että luovutettaessa tila siirtoväkeen kuuluvalla tai kuuluvilla, eläke-etu myös tällöin kapitalisoitaisiin. Puhuja oli sitä mieltä, että kevään kuluessa hankitut vastikemaat ovat edistäneet viljelystoimintaa. Jos vastikemaita hankitaan toisen kunnan alueel-

Suomen Sosiaalidemokraattisen

Työväenpuolueen Eduskuntaryh-

mälle.

Varsinais-Suomen Maanviljelysseuran alueen kalastajaseurojen edustajakokous, kokoontuneena huhtikuun 2. p:nä 1941 Turkuun neuvottelemaan kalantuotantokamppailun järjestelyyn liittyvistä kysymyksistä, kiinnitti sanotun kysymyksen käsittelyn yhteydessä erikoisesti huomiota paraikaa Eduskunnan käsiteltävänä olevaan lakiehdotukseen väliaikaisesta kalastusoikeudesta sekä sanotun lain soveltamisesta annettuun asetusehdotukseen. Kun edustajakokouksen yksimielisen käsityksen mukaan laki- ja asetusehdotuksiin nykyisessä muodossaan sisältyy kohtia, jotka ovat omiaan vaikeuttamaan kalantuotantokamppailun onnis-

tumista, päätti kokous lähettää lähetystön esittämään Valtioneuvostolle ja Eduskunnalle Varsinais-Suomen kalastajien huolehtumisen asian johdosta. Tämän mukaisesti saa edustajakokous kunnioittaen esittää seuraavaa:

Edustajakokous pitää täysin luonnollisena, että kalastuksemme tuotto nykyoloissa on pyrittävä kohottamaan mahdollisimman suureksi, mutta se ei voi pitää oikeana sitä, että sanottuun päämäärään pyrittäisiin loukkaamalla maan kalastajaväestön ikivanhaa oikeutta ja etua saada rauhassa harjoittaa ammattiaan niillä vesialueilla, joita kalastajat polvesta polveen ovat vaalien hoitaneet ja tuottokuntoon saattaneet. Jo tähänastinen kokemus, vaikka lakia ja asetusta ns. jokamiehen kalastusoikeudesta ei vielä edes ole hyväksytty, on ehtinyt osoittaa varsin piittaamatonta menettelyä niitten taholta, joille laki väliaikaisesta kalastusoikeudesta nyt myöntäisi mahdollisuuden kalastuksen harjoittamiseen. On varmaa, että laki nykyisessä muodossaan hyväksyttynä johtaisi suureen epäjärjestykseen ja väärinkäytöksiin kalavesillä samalla kun se johtaisi varsinaisen kalastajaväestön ja väliaikaisen kalastusoikeuden omistajien välillä vaikeisiin ja keskinäistä suhdetta kärjistäviin ristiriitoihin.

Edustajakokouksen käsityksen mukaan ei lailla ainakaan Lounais-Suomen saaristossa voida saavuttaa tarkoitettua tulosta tuottaa kalaa mahdollisimman paljon kulutukseen. On nimittäin huomattava, että kalastajaväestön mielestä väliaikainen kalastusoikeus tekee järkipöyhäisen kalavesien hoidon samoin kuin järjestyksen ylläpitämisen kalavesillä mahdottomaksi, johtaen siten häiriöihin, jotka ovat omiaan alentamaan kalastuksen tuottoa. Näin häiriintyy kalan pyynti kokonaisuudessaan ja vähenee sen kalamäärän kauppiaan tulo, jonka varsinaiset kalastajat muuten olisivat voineet yleiseen kulutukseen toimittaa. Edustajakokouksen käsityksen mukaan nimittäin väliaikaisen kalastusoikeuden nojalla kalastavien saama kalansaalis muodostuu siksi vähäiseksi, ettei se lähimainkaan pysty korvaamaan niitä häiriöitä, joita tämä laajennettu kalastusoikeus aiheuttaa.

Lounais-Suomen rannikolle on suunniteltu perustettavaksi kolmattasataa kalastustilaa, joista osa on jo valmiina. Siirtoväkeen kuuluvista kalastajista onkin huomattava osa jo viime kesästä lähtien harjoittanut ammattimaista kalastusta. Kun asutus jo ennestään oli tiheä ja kun varsinainen kalastajaväestö samanaikaisesti on tehostanut kalastustaan, on kalastus jo nyt ollut voimakasempi kuin normaaliaikana, lisääntyen edelleenkin luonnollisesti sitä mukaa kuin tähän maakuntaan sijoitettaville siirtoväkeen kuuluville kalastajille saadaan uudet tilat järjestettyä. On tällöin selvää, että tilattomien kalastajien mukaantulo lounaisrannikon kalavesille väliaikaisen kalastusoikeuden nojalla tulee aiheuttamaan myös siirtoväkeen kuuluvien ammattikalastajien osalta samanlaisia vaikeita ristiriitoja kuin edellä Lounais-Suomen rannikon varsinaisen kalastajaväestön kohdalla on esitetty.

Edustajakokous kiinnittää vakavaa huomiota myös niihin haittoihin, joita ns. jokamiehen kalastusoikeus tuo mukanaan työmarkkinatilanteeseen. Työvoiman puute ainakin maakuntamme rannikkoalueella on jo nyt hyvin suuri ja varmasti tilanne yhä vaikeutuu, koska monet niistä, jotka aikaisemmin ovat hakeutuneet oman rannikkoseutunsa tarjoamille työpaikoille, eivät nyt halua sitä tehdä, koska aikovat tulevan (tulevan) kevään ja kesän aikana kokeilla kalastajina. Tästä on jo nyt esimerkkejä todettavissa. Tällaisen tilanteen muodostuminen on omiaan vakavasti uhkaamaan niitten maa- ja metsätaloustöiden suorittamista, jotka niin rannikkoseudulla kuin muualakin maassa joka tapauksessa olisi ajallaan suoritettava. Edelleen on varmaa, että väliaikaisen kalastusoikeuden hyväksyminen nykyisessä muodossaan, edellämainitun ryhmän lisäksi, nykyisestä kalan hintatasosta johtuen houkuttelee väkeä etäämpääkin oleilemaan merien ääriin kalaan, jossa voivat kyllä helpolla elää itse kesän hyödyttämättä tänä vaikeana aikana ketään ja tuomatta juuri nimeksikään kalaa yhteiskuntamme talouksiin.

Kiinnittäessään huomiota niihin vaikeuksiin ja ristiriitoihin, joihin edustajakokouksen käsityksen mukaan lain väliaikaisesta kalastusoikeudesta siihen liittyvine asetuksineen hyväksyminen sellaisenaan johtaisi, kokous samalla julkatoi myöskin

suhtautumisensa siirtoväen kalastukseen, kun se tapahtuu ehdotetussa säännöstellyssä muodossa vedenomistajain ja kansanhuoltokuntien myötävaikutuksella. Myöskään ei kokouksen mielestä tämä ahtaana aikana ole esteitä sille, että joitakin määrättyjä alueita kyläkuntien tai yksityisten vedestä voidaan paikallisen kansanhuoltokuntakunnan kanssa sovittaessa erottaa ja määrätä yhteiseksi jokamiehen kalastusalueeksi ja etenkin sellainen vesi tai vesialue, jossa ei lainkaan tai hyvin vähässä määrässä harjoiteta yleiseen kulutukseen tulevan kalan kalastusta. Sen sijaan ei kokous voinut pitää oikeaan osuneena väliaikaisen kalastusoikeuden myöntämistä siinä muodossa ja laajuudessa kuin nyt käsiteltävänä olevassa lakiesityksessä ehdotetaan, sillä käytännössä tulee olemaan täysin mahdotonta valvoa, että ns. jokamiehen kalastus tapahtuisi lain ja asetuksen määrämällä tavalla. On nimittäin varmaa, että erikoisesti asetuksen 1. ja 4. §:ssä annetut määräykset käytännössä jäisivät miltei pelkäksi kuolleeksi kirjaimeksi, johtuen tästä syystä kalastuksen väärinkäytöksiin ja samalla vaikeisiin ristiriitoihin tämän uuden kalastajajoukon ja varsinaisten kalastajien välillä. Erikoisesti kiinnitti kokous huomiota myös asetuksen siihen kohtaan, joka oikeuttaa tämän lain mukaisesti uuden kalastajan myymään sen saaliinosan, jonka hän on satunnaisesti saanut yli kotitarpeen, koska sanotun kohdan asetukseen ottaminen käytännössä laajentaisi väliaikaisen kalastusoikeuden perusteella tapahtuvan kalastuksen sellaisiin muotoihin, joista ei itse lain mukaan ole kysymys.

Edustajakokous haluaa erikoisesti kiinnittää huomiota myös siihen, että Varsinais-Suomen Maanviljelysseuran alueelta tuotetaan tällä hetkellä kalaa enemmän kuin minkään muun seuran alueelta. Näin ollen ei voine tuntua oudolta, että lounaisrannikon kalastajaväestö, samalla kun se katsoo käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen jo sinänsä loukkaavan se oikeuksia, seuraa huolestuneena lakiesityksen käsittelyä nimenomaan myös sen tähden, että lain nykyisessä muodossaan hyväksyminen on omiaan vaikuttamaan lamauttavasti kalastajien mielialaan ja heidän haluunsa yrittää kokemuksiinsa perustuen tuottaa, kuten tähänkin asti, lounaisrannikon kalavesiltä mahdollisimman paljon kalaa kulutuskeskuksiin. Nämä psykologiset tekijät

ja niihin liittyen lakiesityksen hyväksymisen aiheuttamat ristiriidat ja ammattikalastajien elinkeinon harjoittamisen häiriintymisen vaikuttavat kokouksen käsityksen mukaan kalastuksen tuoton pientymiseen eli aivan päinvastoin kuin mihin lailla pyritään.

Edellä esitettyihin seikkoihin viitaten saa Varsinais-Suomen Maanviljelysseuran alueen kalastajaseurojen edustajakokous, toivoen arv. Eduskuntaryhmän myötävaikutusta asiassa, kunnioittaen esittää,

että käsiteltävänä olevaa lakiesitystä väliaikaisesti kalastusoikeudesta ja sanotun lain soveltamisesta annettua asetusehdotusta ei ainakaan nykyisessä muodossaan hyväksyttäisi,

että mikäli kalastusmahdollisuuksien laajentamista todella pidetään välttämättömänä, lakiin ja asetukseen ennen niitten lopullista hyväksymistä tehdään muutokset niitten periaatteiden mukaisesti, jotka edellä on esitetty.

Turussa, huhtikuun 9. p:nä 1941.

Edustajakokouksen valtuuttamina:

Teuvo Koivaniemi

Matti Elo

Urho Lindberg

Einari Tuorila

ta ei sellaista kuitenkaan voida puoltaa, vaan sitä on päinvastoin vastustettava. Vastikemaakysymys ei ole niin suuri asia kuin eräät tahtovat väittää.

Lepistö: Vastikemaan hankintaoikeuden laajentaminen viivästyttää siirtoväen pika-asutustoimintaa noin yhdellä vuodella. Esitti eräitä numerotietoja väittämänsä tueksi. Pika-asutustoimikunnat aiheuttavat valtiolle varsin suuria menoja, joten toiminta olisi saatava mahdollisimman nopeasti päätetyksi. Heikossa taloudellisessa asemassa olevat joutuvat kiusaukseen myymään maansa vastikemaiksi ja heistä itsestään tulee tilattomia. Tuntuu mahdottomalta, että ryhmä hyväksyisi 22 a §:n. Pika-asutuslakia säädettäessä pidettiin tärkeänä sitä, että pika-asutustoiminta saataisiin mahdollisimman pian suoritetuksi, ja että maata sitä varten ensi sijaisesti otettaisiin suurtiloista. Nämä näkökohdat kumoutuisivat, jos 22 a § hyväksyttäisiin.

Kuittinen: Valmistavan valiokunnan kanta on siirtoväelle otollinen. Mitä asian poliittiseen puoleen tulee, niin jos on ratkaistava maalaisliiton ja ruotsalaisen kansanpuolueen välillä, on maalaisliitto asetettava etualalle.

Tanner: Hallituksen esitys pitäisi hyväksyä. On liian paljon kuunneltu iskusanoja. Pika-asutustoiminnassa on tehty paljon virheitä. Myöskin korvauslaissa tehtiin virhe. Pelkään, että tässä asiassa jälleen tehdään virhe, jos tunneasioille annetaan ratkaisevaa merkitystä. Maallemme on varmasti hyödyllistä se, että hyvin rakennettuja ja hoidettuja tilakokonaisuuksia ei liikaa revitä rikki. Vastikemaa-tahan saisi hallituksen esityksen mukaan hankkia vain siinä tapauksessa, että tilan pinta-alasta yli 15 % otettaisiin pika-asutukseen. Vastikemaiden hankkimisesta eivät myöskään siirtoväkeen kuuluvat kärsisi, sillä heidän varsin useissa tapauksissa saisivat valmiin tilan. Ainoa asiallinen huomautus hallituksen esityksen 22 a §:ää vastaan on se, että sen hyväksyminen viivyttäisi pika-asutustoimintaa. En kuitenkaan usko, että se sitä merkitsisi. Muonamiesten asiaan on tässä ryhmässä kiinnitettävä huomiota. He ovat köyhiä ja saamattomia.

Halonen: Jos hallituksen esityksen 22 a § hyväksytään, niin pika-asutustoiminnan loppuun saattaminen viivästyy vuodella ja jo suoritetussa työssä tapahtuu taan-

mista. Vastikemaan hankkimisen sallisin kunnille sekä eräiden ruotsinkielisten kuntien tilallisille, mutta en sallisi sitä suurtilallisille yleensä, sillä monet heistä viljelevät huonosti tilojaan. Vastikemaiden hankinta kohottaa maakiinteistöjen hintoja. Mikkelissä pidetyssä sosialidemokraattisessa piirikokouksessa oltiin 22 a §:n poistamisen kannalla. Tästä ei tule lakia, jos 22 a § jää esitykseen.

Welling: Kosketteli vastikemaiden hankintaa. Jos esim. uusmaalainen maanviljelijä ostaa Pohjois-Savosta rappiolla olevan tilan vastikemaaksi, niin joku siirtoväkeen kuuluvista saa haltuunsa tilan rakennukset ja oman osuutensa pelloista ja metsästä, mutta toisille siirtoväkeen kuuluville on rakennukset rakennettava. Jos 22 a § hyväksytään, niin se tulee jokatapauksessa viivästyttämään pika-asutustoimintaa. Kun pika-asutustoiminta on saatu loppuun suoritetuksi on tässä maassa toimeenpanta toinenkin uusi maareformi.

Lumme: Olen tuntenut myötätuntoa hallituksen esitystä kohtaan. Pika-asutuslakia toimeenpantaessa joudutaan heittämään supisuomalaisia perheitä umpiruotsalaisiin kuntiin. Tämä aiheuttaa vakavaa haittaa esim. koulukysymyksen järjestämisessä. Aina-kin tällaisen estämiseksi olisi vastikemaiden hankkiminen sallittava.

Pyy: Puhui maatilojen hintojen muodostumisesta. Hinnat ovat vastikemaa-asian vuoksi nousseet.

Jokinen: On tahdottu väittää, että vastikemaa-asia viivästyttää pika-asutustoimintaa. Tämä ei tunnu oikeen vakuuttavalta. Olen keskustellut pika-asutustoimikuntien toimihenkilöiden kanssa ja he ovat ilmoittaneet, että kuntien ja seurakuntien maat ovat suurimmalta osalta vielä paaluttamatta. Työtä on siis toimikunnilla riittävästi. Siirtoväki itse on halunut vastikemaita. Puhui asian kansantaloudellisesta merkityksestä.

Lehtokoski: Puhui maatyöläisten asemasta. Tästä asiasta olisi vielä neuvoteltava. Tahtoisin kaikille tehtävän oikeutta.

Linna: Esitti eräitä tietoja vastikemaahankinta-asiasta. Jos vastikemaan hankinta-oikeutta laajennetaan hallituksen esittämällä tavalla, niin eräissä kunnissa käy silloin niin, että niiden alueella ei vastaisuudessa voida harjoittaa muuta asutustoimintaa.

Lepistö: Huomautti Jokisen lausunnon johdosta, että hallituksen esitys, jos se sellaisenaan hyväksyttäisiin, kyl-

lä lisää pika-asutoimikuntien työtä. Muonamiesten asia hoidetaan toisen hallituksen esityksen perusteella. Tämän maan politiikkaa olisi hoidettava yhdessä maalaisliiton ja ruotsalaisen kansanpuolueen kanssa. Pika-asutuslain muutosesityksen johdosta olisi vielä neuvoteltava maalaisliiton ja ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmien asettamien neuvottelijain kanssa.

Keskustelun päätyttyä päätettiin 36 äänellä 14 ääntä vastaan hyväksyä valmistavan valiokunnan ehdotus.

Tämän jälkeen päätettiin, että asiaa on vielä koetettava hoitaa neuvottelutietä.

4 §.

Valtalaki.

Sen johdosta, että pääministeri on suuren valiokunnan kokouksessa ilmoittanut, että hallitus pitää välttämättömänä, että valtalaki on voimassa vuoden 1942 loppuun, eikä vuoden 1941 loppuun, kuten perustuslakivaliokunta ehdottaa, otettiin asia käsiteltäväksi.

Tuominen: Nyt olisi ryhmän asetuttava sille kannalle, että ryhmä voi suostua lain voimassaoloajan pitentämiseen vain siinä tapauksessa, että työnseisauksia koskeva kohta laista poistetaan.

Voionmaa: On tavallaan sovittu siitä, että laki olisi voimassa vuoden 1941 loppuun. Olisi kuultava minkä vuoksi hallitus pitää välttämättömänä, että laki olisi voimassa vuoden 1942 loppuun.

Syrjänen: Tästä vuodesta on enää vain muutama kuukausi jäljellä, on näin ollen mitä luonnollisinta, että laki olisi voimassa vuoden 1942 loppuun.

Lumme: Olen vakuuttunut siitä, että valtalakia tarvitaan. Työnseisauksia koskeva kohta on vähemmän tärkeä asia kuin leipäkysymys. Lain pitäisi olla voimassa vuoden 1942 loppuun.

Kulovaara: Selosti minkä vuoksi hallitus pitää tärkeänä, että laki on voimassa vuoden 1942 loppuun.

Jokinen: Miten ryhmä menettelee siinä tapauksessa, jos maalaisliitto estää lain käsittelemisen kiireellisenä? Tänään äänestivät suuressa valiokunnassa maalaisliiton ja ruotsalaisen kansanpuolueen ryhmän edustajat lain hy-

väksymistä vastaan. Salossa ovat työläiset työnseisauksia koskevaa kohtaa vastaan.

Kivisalo: Ryhmä on tehnyt päätöksensä työnseisauksia koskevasta kohdasta. Lain olisi oltava voimassa vuoden 1942 loppuun.

Pyy: Yhtyi Tuomisen lausuntoon.

Aarniokoski: Lakia tarvitaan vielä vuonna 1942.

Keskustelun päätyttyä päätettiin 23 äänellä 12 ääntä vastaan kannattaa lain voimassaoloajan pitentämistä vuoden 1942 loppuun.

5 §.

Oppikoulu-uudistus.

Keskusteltiin ryhmän jäsenen Kajalan esityksestä oppikoulu-uudistuksesta.

Kajala: Tietojeni mukaan on hallituksessa tekeillä oppikoulu-uudistus. Asian johdosta olisi saatava neuvotella hallituksen meikäläisten jäsenten kanssa täällä ryhmäkokouksessa.

Keskustelun päätyttyä päätettiin, että asiaan palataan myöhemmin.

V a k u u d e k s i :

Miris I. Aun

Puheenjohtaja.

Kajala

Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Otto Järvenpää

Miris Rannio

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 17 p:nä huhtikuuta 1941. Kokous alkoi kello 17,40. Saapuvilla olivat: Bryggari, Kilpi, Komu, Kulovaara, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Reinikainen, Syrjänen, Tanner, Tolonen, Welling, Wirtanen, Voionmaa ja Aattela sekä ministerit Fagerholm ja Salovaara. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Ryhmäkuriasia.

Puheenjohtaja ilmoitti, että hänelle on eräs ryhmän jäsen lähettänyt kirjallisen ilmoituksen siitä, että eräissä edustajille varatuissa työhuoneissa harjoitetaan epäsovivaa ajanvietettä, nim. korttipeliä, sekä lausunut toivomuksen, että sellainen ajanviete lopetettaisiin.

Asia päätettiin saattaa ryhmäkokouksessa ryhmän jäsenten tietoon ja samalla esittää vakava huomautus siitä, että edustajille eduskuntatalossa varatuissa työhuoneissa ei ole harjoitettava korttipeliä missään muodossa.

2 §.

Pika-asutuslain muuttaminen.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi siirtävän pika-asutuslain muuttamisesta.

Tanner: Ryhmän päätöksen mukaisesti ovat ryhmän puheenjohtajat ja v.v. jäsen Hakkila neuvotelleet maalaisliiton eduskuntaryhmän asettamien neuvottelijain ja ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän valitsemien edustajain kanssa pika-asutuslain muutosesityksen johdosta. Neuvottelut ovat kuitenkin olleet jokseenkin toivottomia, kumpikin puoli on pitänyt tiukasti kiinni omasta kannastaan. Asia on tullut myöskin poliittiseksi. Nyt on harkittava miten asiassa olisi meneteltävä.

Lepistö: Selosti hallituksen esitystä sekä asian johdosta tehtyjä aloitteita ja asian käsittelyä maatalousvaliokunnassa. Suurin kiista on syntynyt esityksen 22 a §:n johdosta. Jaosto ehdottaa kaikilla äänillä Kullberg'in ääntä vastaan, että sanottu pykälä esityksestä poistettaisiin. Tämän jälkeen puhuja

selosti yksityiskohtaisesti minkä vuoksi jaoston meikäläiset jäsenet ovat k.o. pykälän hylkäämisen kannalla viittaten samalla Sosialidemokraattisen Pienviljelijäin Neuvottelukunnan ryhmälle lähettämään kirjelmään. (Kirjelmä liite 1) Hylkäysperusteet ovat seuraavat:

1) Vastikemaan käyttöoikeuden laajentaminen viivästyttää siirtoväen pika-asutusta, vieläpä huomattavalta osalta keskeyttääkin sen.

2) Vastikemaiden käyttö tekee maatalousväestöstä uutta tilatonta väestöä.

3) Vastikemaiden käyttö nostaa tavattomasti maan hintoja.

4) Ilmeisesti läheskään kaikki vastiketilojen hankkijat eivät onnistu ostamaan vastiketiloja ja siten se ei maanluovuttajien kannaltakaan ratkaise kysymystä muuta kuin rikkaimpien kohdalta.

Hallituksen esityksen puolesta on esitetty eräitä kansantaloudellisia näkökohtia. Niille on kyllä annettava arvoa. Erikoisesti on viitattu tulevan sadon turvaamiseen. Insinööri Teittisen tiedonannon mukaan arvellaan, että tulevaan talveen mennessä saadaan paalutustyöt loppuun suoritetuiksi. Tämän mukaan olisivat pika-asutustyöt loppuun suoritettu kesällä 1942. Puhujan käsityksen mukaan pika-asutustyöt eivät vaaranna elintarvetilannetta. Hallituksen esitys sotii aikaisemmin hyväksytyn pika-asutuslain periaatteita vastaan. Nuo periaatteet olivat: pika-asutustoiminta on saatava kiireellisesti loppuun suoritetuksi ja maata sitä varten on otettava ensisijaisesti suurtiloista. Tämä esitys kääntäisi asian päinvaltaiseksi. Pientiloja ostetaan vastikemaiden.

Tämän jälkeen puhuja kosketteli asian poliittista puolta. Puhuja oli sitä mieltä, että jos poliittiset syyt vaativat järjestelyä vastikemaa-asialla, niin asia on silloin ratkaistava kielellisten näkökohtien perusteella.

Tanner: Olen hallituksen esityksen suhteen aivan toisella kannalla kuin Lepistö. Olen ollut siinä mukana, että vastikemaakysymys järjestettäisiin. On kyseessä suuria kansantaloudellisia arvoja ja niitä ei saisi jättää huomiota vaille. Lepistö ja pienviljelijäin neuvottelukunta sanoo, että tulee uutta tilatonta väestöä vastikemaa-asian takia. Maassamme tehdään joka

Sos. dem. eduskuntaryhmälle.

Karjalaisen maataloussiirtoväen asutus on edistynyt varsin hitaasti. Tähän mennessä on tietävästi vasta vähä yli 1.500 viljelyssopimusta tehty. Lainvoiman voittaneita toimituksia lienee vasta n. 6.000. Paalutuksia on sen lisäksi n. 5.000. Asutustoiminta on sujunut näin heikosti sen vuoksi, että valmistelevat työt veivät viime kesänä varsinaisen kesäkauden. Varsinaisiin asutustöihin pääsivät pika-asutuslautakunnat vasta syyskuussa.

Kun maata on aijottu ottaa myöskin suurtilallisten maista siirtoväen tarpeisiin, alkoi heidän taholtaan voimaperäinen pika-asutustoiminnan vastustus. Tällöin on erikoisesti haluttu hankkia ja tarjota n.s. vastikemaita. Niinpä valtioneuvosto saatiinkin viime vuoden kuluessa jatkamaan kaksi kertaa sitä määrää, jonka kuluessa tällaista korvikemaita voitaisiin hank-

kia.- Maanomistajapiirien taholta ei tätäkään katsottu riittäväksi, vaan ryhdyttiin ajamaan hallituksessa vastikemaan hankkimisajan jatkamista aina ensi syksyyn asti ja vihdoin seatiinkin eduskunnalle esitys.

Sos.-dem. puolueen Pienviljelijäin Neuvottelukunta on käsitellyt kokouksessaan t.k. 4 p:nä hallituksen esitystä siirtoväen pika-asutuslain muutoksista ja yksimielisenä kantanaan lain 22 a §:n johdosta haluaa sos.-dem. eduskuntamälle lausua, että esitetty muutos olisi ryhmän hyljättävä seuraavista syistä:

1) Vastikemaan käyttöoikeuden laajentaminen viivästyttää siirtoväen pika-asutusta, vieläpä huomattavalta osalta keskeyttääkin sen.

2) Vastikemaiden käyttö tekee maatalousväestä uuttamatonta väestöä.

3) Vastikemaiden käyttö nostaa tavattomasti maan hintoja.

4) Ilmeisesti läheskään kaikki vastiketilojen hankkijat eivät onnistu ostamaan vastiketiloja ja siten se maanluovuttajien kannaltakaan ratkaise kysymystä muuta kuin rikkaimpien kohdelta.

Sosialidemokraattisen puolueen Pienviljelijäin Neuvottelukunta toivoo, että ryhmä kaikin tavoin koettaisi myötävaikuttaa siihen, että pika-asutuslakia mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti toteutettaisiin huomioonottamalla, että siinä yhteydessä määrätietoisesti hankitaan yhteislaitumia nyky-Suomalaisten tarpeisiin ja että ^{muonamiesten} ~~muonamiesten~~ ~~asuntotilojen~~

semalla riittävän hyvillä edellytyksillä muodostetaan.

Helsingissä, 7 p:nä huhtikuuta 1941.

Sos. dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunta.

E. Pusa

Elmer Lehti

Matti Leinonen

Kaarlo Järvi

vuosi noin 10,000 maatilan kauppaa. Tässä ei ole kysymys näin suuresta määrästä. Oli sitä mieltä, että hallituksen esityksen hyväksyminen ei merkitsisi viivytystä pika-asutustoiminnassa. Suurin syy pika-asutustoiminnan viivästymiseen on maanmittarikunnassa. Vastikemaakysymyksen järjestämisestä hallituksen esittämällä tavalla luulisi olevan etua siirtoväelle itselleen, koska vastikemaina yleensä saataisiin valmiita tiloja. Kannatti 22 a §:n hyväksymistä.

Welling: Hyväksyi Lepistön perustelut. Kieltämättä on, että 22 a §:n hyväksyminen viivyttää pika-asutustoimintaa. Polemisoi Tannerin lausuntoa vastaan. Siirtoväki on saatava maahan kiinni. Kysymys on suuri ja asia on saatava nopeasti ratkaistuksi. Ryhmässä on asian poliittinenkin puoli ratkaistava. Siirtoväki on paljon kärsinyt ja se odottaa ratkaisua. Ryhmämme ei ole aina näissä siirtoväen asioissa kuljettava toisten ryhmien jäljessä. Ei ole hyväksi sekään jos jätisimme tässä asiassa yksin ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän kanssa. Karjalan edustajia ei voida pakottaa hyväksymään hallituksen esitystä. Ryhmän olisi hyväksyttävä maatalousvaliokunnan jaoston ehdotus.

Kulovaara: Olen aina ollut karjalaisten asioille myönteinen. Pika-asutuslakiin jäi eräitä puutteellisuksia, jotka olisi korjattava, mm. vuokraviljelijäin ja muonamiesten asia olisi nyt kiireellisesti hoidettava. Jos tätä asiaa hoidetaan Wellingin suunnitelmien mukaan, huononee heidän asemansa. Puhuja oli puheenjohtajan kannalla.

Linna: Asettui laajahkossa lausunnossaan maatalousvaliokunnan jaoston kannalle. Jos vastikemaakysymys on jatkuvasti esillä, niin karjalaiset eivät saa vapaaehtoisilla kaupoilla hankituksi maata itselleen. Tilojen hinnat kohoavat ja ne ovat jo nousseet 50 %:lla. Esitti useita esimerkkejä. Ruotsinkielisten kuntien alueilla on jo entuudestaan suomenkielistäkin väestöä ja siirtoväkeä on niihin aijottu sijoittaa hyvin vähän. Ruotsalaiset tuntevat aiheutonta pelkoa tässä asiassa. Sosialidemokraattisella ryhmällä ei ole varaa lähteä ajamaan suurmaanomistajain asiaa.

Reinikainen: Tämä asia ei ole luistanut toivotulla tavalla ja nopeudella. Kysymyksestä on nyt tullut poliittinen ja ikävä. Toisella puolella ovat agraarit ja toisella ruotsinkieliset. Ruotsinkielisiä on jo tähän mennessä ollut vaikea pitää

mukana hallituksessa. Vähemmistökansallisuutta on kohdeltava hellien. Asia on kuitenkin varsin vaikea, kun maalaisliittolaiset toisella siivellä ovat jyrkällä kannalla. Olisi etsittävä jonkinlainen ulospääsy. Olisi koetettava saada ruotsinkieliset pysymään mukana hallituksessa.

Lehtokoski: Terveet ja voimakkaat miehet olisi saatava tuottavaan työhön, siis siirtoväen asia nopeasti ratkaistuksi. On kiinnitettävä huomiota Reinikaisen mainitsemaan vähemmistön oikeuksien kunnioittamiseen. Myöskin muonamiesten asiaan on huomiota kiinnitettävä. Ryhmän valtuuttamien neuvottelijain on näihin seikkoihin neuvotteluissa kajottava.

Lepistö: Väitti Tannerin lausunnon johdosta, että jos vuosittain on tehty 10,000 tilan kauppaa, niin vastikemaatilojen kaupat tulevat lisäksi tähän määrään. Suurtiloja asutaan suurelta osalta heikosti. Jos varsinkin suurtiloilla maataloustuotantoa tehostetaan, niin silloin saadaan tuotetuksi yhtä paljon kuin mitä tuotettiin ennen alueluovutusta. Vastikemaaksi hankittuista tiloista joku osa viljelemättä, koska ne ovat huonossa kunnossaan. Vaikka 22 a § poistetaankin, niin vastikemaata saadaan hankkia seitsemän päivän kuluessa siitä kun katselmus on suoritettu. Hallituksen toimesta on vastikemaan hankintaoikeutta jatkettu jo kolme kertaa. Muonamiesten asia on hoidettava ja se järjestyy erillisen esityksen avulla.

Salovaara: Tällä asialla on myöskin ulkopoliittista merkitystä ja tälle seikalle on annettava arvoa.

Wirtanen: Asiat voidaan hoitaa ripeällä järjestelyllä. Tätä kysymystä tarkastellaan ruotsinkielisellä taholla myös kansallisuusasiana. Maalaisliitto on joutunut Niukkasen hoitoon. Me ruotsinkieliset sosialidemokraatit olemme hallituksen esityksen kannalla.

Voionmaa: Asia on kyllä poliittinen, mutta se on sitä enemmän siirtoväen kannalta. Se ei ole ulkopoliittiselta eikä kielipoliittiselta kannalta katsoen niin merkittävä kuin eräät puhujat tällä ovat esittäneet. Yhtyi maatalousvaliokunnan meikäläisten jäsenten kantaan.

Keskustelun päätyttyä päätettiin kahdeksalla äänellä neljällä ääntä vastaan ryhmälle ehdottaa, että 22 a § esityksestä poistetaan, kuten maatalousvaliokunnan jaosto ehdottaa.

V a k u u k s i :

Puheenjohtaja: *M. A. Tanner*

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 22 p:nä huhtikuuta 1941. Kokous alkoi kello 14,45. Saapuvilla olivat: Bryggari, Kilpi, Komu, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Peltonen, O., Syrjänen, Tanner, Tolonen, Welling ja Aattela sekä ministeri Pekkala ja puoluesihteerit Aaltonen, sekä kutsuttuna ryhmän jäsen Simonen. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Pika-asutuslain muuttaminen.

Sen johdosta, että maatalousvaliokunnan eräät meikäläiset jäsenet ovat suunnitelleet vastalauseen liittämistä maatalousvaliokunnan pika-asutuslain muutosesityksen johdosta antamaan mietintöön, otettiin käsiteltäväksi kysymys onko vastalause liitettävä vaiko ei.

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että ryhmän asettamat neuvottelijat ovat pika-asutuslain muutosesityksen johdosta vielä neuvottelleet maalaisliiton neuvottelijain kanssa, mutta neuvotteluissa ei ole saatu mitään aikaan.

Lepistö: Selosti ensin keskustelujaan Vilhulan ja Niukkasen kanssa. Tämän jälkeen hän perusteli vastalauseen jättämistä. Pika-asutuslain mukaan tulee osa siirtoväkeä sijoitettavaksi ruotsinkielisiin kuntiin. On pelättävissä, että tästä aiheutuu heille monia haittoja. Pika-asutustoimituksissa joudutaan ruotsinkielisten kuntain alueelle muodostamaan vain suhteellisen vähän tiloja ja näin ollen uudet asukkaat joutuvat hajalleen erikielisen väestön keskuuteen. Tästä johtuu, että esim. koulukysymyksen järjestäminen aiheuttaa suuria vaikeuksia ja eräille kunnille kohtuuttoman suuria kustannuksia. Samoin on laita seurakunnallisten asiain järjestelyssä. Siirtoväelle olisi erittäin tärkeää päästä osallistumaan paikallisen väestön muodostamiin maataloudellisiin ja osuustoiminnallisiin järjestöihin, mutta kielellinen eroavaisuus tekee sen vaikeaksi. Nämä vaikeudet ovat myös olemassa kaikessa muusakin yhteisessä toiminnassa, olipa se sitten sivistyksellistä tai taloudellista laatua. Tämän epäkohdan poistamiseksi olisi ruotsinkielisissä kunnissa oleville luovutusvelvollisille varattava tilaisuus hankkia vastikemaata. Tämä ei viivyttaisi

pika-asutustoimintaa, sillä vastikemaajärjestely koskisi vain muutamaa sataa, ehkä noin 400, pika-asutustilaa.

Niissä kaksikielisissä kunnissa, joissa ruotsi on enemmistökielenä, olisi maanomistajille varattava tilaisuus hankkia vastikemaata ruotsinkielisestä ja sellaisesta kaksikielisestä kunnasta, jossa ruotsi on enemmistön kielenä. Tämäkään ei sanottavasti häiritsisi pika-asutustoimintaa.

Vastalauseessa ehdotettaisiin vielä, että vastikemaata olisi vastalauseessa mainituissa tapauksissa oikeus hankkia, jos yksityisen omistaman kiinteistön pellon alasta enemmän kuin 10 % olisi luovutettava pika-asutustarkoitukseen.

Puhuja mainitsi vielä, että hänen edellä selostamansa näkökohdat olisivat tulleet maatalousvaliokunnassa asian toisessa käsittelyssä hyväksytyksi ja lakiin sisällytetyksi, jos kaikki meikäläiset valiokunnan vakinaiset jäsenet olisivat olleet saapuvilla, mutta puhujamatkan vuoksi eräs meikäläinen jäsen oli poissa kokouksesta ja saapuvilla ollut varajäsen Pyy äänesti ehdotusta vastaan.

Puhuja lausui käsityksensä, että suunnitellussa vastalauseessa ehdotetulla tavalla voitaisiin välttää hallituspula, koska, vaikka vastalauseeseen ehdotus ei tyydytä maalaisliittoa eikä ruotsalaista kansanpuoluetta, kumpikaan puoli ei sen hyväksytyksi tultua kieltäytyisi hallitusvastuusta.

Aaltonen: Selosti maalaisliittolaisten kanssa käytyjä neuvotteluja. Luulisin, että suunnitellussa vastalauseessa esille tuotua kantaamme Ruotsissa päin ymmärrettäisiin.

Welling: Vastalauseetta olisi siten parannettava, että ruotsinkielistenkään kuntien maakiinteistöjen omistajille ei olisi annettava oikeutta hankkia vastikemaata mistä tahansa.

Linna: En hyväksy vastalauseeseen jättämistä. Vastikemaan hankintaoikeutta ei ole missään muodossa laajennettava.

Keskustelun päätyttyä päätettiin kaikilla äänillä kolme ääntä (Linna, Welling ja Syrjänen) vastaan, että maatalousvaliokunnan mietintöön saadaan liittää Lepistön selostuksen mukainen vastalause.

2 §.

Maaseudun asunto-olojen parantaminen.

Sen johdosta, että työväenasiainvaliokunta oli hylännyt ryhmän jäsenen Simosen y.m. toivomusaloitteen määrärahan

myöntämisestä maaseudun asunto-olojen parantamiseksi, otettiin asia Simosen esityksestä käsiteltäväksi.

Komu: Työväenasiainvaliokunnan kielteiseen kannanottoon, mikäli olen kuullut, on pääasiassa vaikuttanut se, että varoja tarkoitusta varten on huomattava määrä käyttämättä.

Simonen: Selosti aloitettaan. Rakennusaineita on saatavissa. Ryhmä kieltäisi aikaisemman kantansa, jos se ilman muuta hyväksyisi työväenasiainvaliokunnan kielteisen kannan. Asiasta olisi esitettävä eduskunnan hyväksyttäväksi myönteinen ponsi.

Aattela: Maaseudun asunto-olojen parantamiskysymys on useita kertoja ollut eduskunnassa esillä. Äskettäin on valtiovarainvaliokunta uudelleen joutunut toteamaan, että maataloushallituksen asutusasiain osasto ei ole tässä asiassa toiminut riittävän tehokkaasti. Tästä johtuukin, ainakin suurimmaksi osaksi se, että eduskunnan tarkoitukseen myöntämiä varoja ei ole tarkoitukseen käytetty kuin aivan vähäinen murto-osa. On siis aivan paikallaan, että asian johdosta esitetään eduskunnan hyväksyttäväksi myönteinen ponsi.

Lehtokoski: Myönteinen ponsi on paikallaan. Asia on hyvin tärkeä. On huolehdittava maaseudun työväen asunto-olojen järjestämisestä nykyistä paremmiksi.

Welling: Tuskin on tarpeellista esittää tarkoitukseen myönnettäväksi lisää rahaa, sen sijaan olisi painostettava sitä, että käyttämättömänä olevat varat tulisivat tarkoitukseen käytetyiksi.

Lepistö: Maaseudun asunto-olojen parantamiseksi myönnettävien lainojen ehdot ovat kovin tiukat. Yhtyi Wellingin lausuntoon siinä, että olisi koetettava saada käyttämättömänä olevat varat tarkoitukseen käytetyiksi. Ehdotti, että valittaisiin Simonen, Lehtokoski ja Aattela valmistamaan myönteistä pontta asian johdosta.

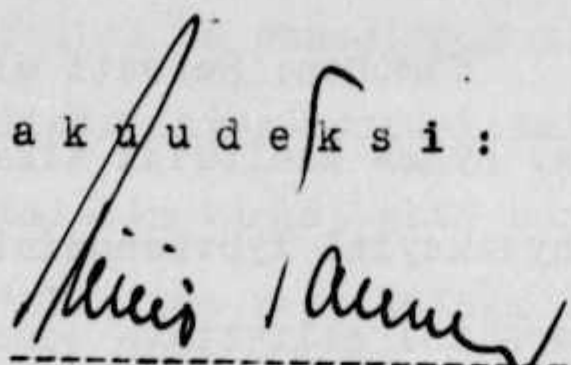
Kulovaara: Rahamäärästä ei ole pontta tehtävä, mutta sen sijaan siitä, että lainaehdot lievennettäisiin ja myönnettyt varat tarkoitukseen käytettäisiin.

Bryggari: Asia ei ole periaatekysymys. Valiokunta kylä pitää maaseudun asunto-olojen edistämistä tärkeänä ja sanoo sen mietintönsä perusteluissa, mutta se ei pitänyt pontten esittämistä tarpeellisena, koska varoja tarkoitusta varten on huomattava määrä käyttämättä ja koska valtiolla on nyt niukalti

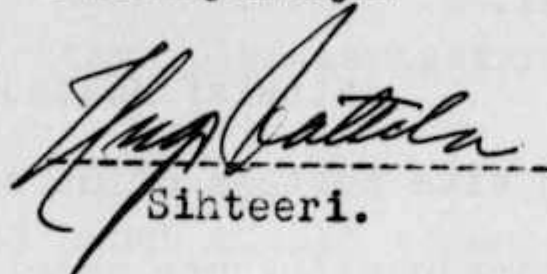
varoja käytettävänä.

Keskustelun päätyttyä päätettiin, että ryhmän taholta on asian eduskuntakäsittelyssä esitettävä myönteinen ponsi. Ponsi valmistamaan valittiin Simonen, Lehtokoski ja Aattela.

V a k u d e k s i :

Puheenjohtaja.

Sihteeri.

P ö y t ä k i r j a

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 29 p:nä huhtikuuta 1941. Kokous alkoi kello 16,30. Saapuvilla olivat: Bryggari, Kilpi, Komu, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Reinikainen, Salmenoja, Syrjänen, Tanner, Welling ja Aattela sekä puoluesihteerit Aaltonen. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Valtalaki.

Otettiin käsiteltäväksi kannattaako ryhmä valtalain käsittelemistä kiireellisenä vaiko ei.

Esiteltiin Suomen Merimies-Unionin puolesta N. Wallärin lähettämä kirjelmä, jossa esitetään, että työväen edustajain olisi, koska työnseisauksia koskeva kohta on jäänyt lakiesitykseen, estettävä valtalain käsitteleminen kiireellisenä. (Liite 1)

Puheenjohtaja Tanner mainitsi, että ryhmä on jo tässä asiassa tiensä valinnut ja se ei voi muuta kuin äänestää lain kiireellisenä käsittelemisen puolesta.

Linna: Ryhmän jäsen Tuominen on esittänyt, että hänelle, koska hän on näkyvällä paikalla SAK:ssa, myönnettäisiin oikeus äänestää lakiesityksen kiireellisenä käsittelemistä vastaan. Puhuja oli taipuvainen myöntämään Tuomiselle tämän oikeuden.

Syrjänen: Kenellekään ei ole myönnettävä oikeutta poiketa ryhmän päätöksestä. Lakiesitys on käsiteltävä kiireellisenä.

Bryggari: Asia on jonkinverran muuttunut, sillä hallituksen kokoonpanossa on tapahtunut muutoksia, mm. kansanhuoltoministeriksi on tullut tuottajien edustaja.

Reinikainen: Ryhmän olisi oltava yksimielisesti lain hyväksymisen ja kiireellisenä käsittelemisen kannalla.

Keskustelun päätyttyä päätettiin äänestyksettä, että ryhmäkokoukselle ehdotetaan, että ryhmä päättäisi kannattaa valtalain hyväksymistä sekä sen käsittelemistä kiireellisenä, ja että kaikkien ryhmän jäsenten on tätä päätöstä noudatettava.

2 §.

Lomanpyyntöjä.

Ryhmän jäsen Lindqvist pyysi vapautusta eduskuntatyöstä

pika-asutustoimintaa, sillä vastikemaajärjestely koskisi vain muutamaa sataa, ehkä noin 400, pika-asutustilaa.

Niissä kaksikielisissä kunnissa, joissa ruotsi on enemmistökielenä, olisi maanomistajille varattava tilaisuus hankkia vastikemaata ruotsinkielisestä ja sellaisesta kaksikielisestä kunnasta, jossa ruotsi on enemmistön kielenä. Tämäkään ei sanottavasti häiritsisi pika-asutustoimintaa.

Vastalauseessa ehdotettaisiin vielä, että vastikemaata olisi vastalauseessa mainituissa tapauksissa oikeus hankkia, jos yksityisen omistaman kiinteistön pellon alasta enemmän kuin 10 % olisi luovutettava pika-asutustarkoitukseen.

Puhuja mainitsi vielä, että hänen edellä selostamansa näkökohdat olisivat tulleet maatalousvaliokunnassa asian toisessa käsittelyssä hyväksytyksi ja lakiin sisällytetyksi, jos kaikki meikäläiset valiokunnan vakinaiset jäsenet olisivat olleet saapuvilla, mutta puhujamatkan vuoksi eräs meikäläinen jäsen oli poissa kokouksesta ja saapuvilla ollut varajäsen Pyy äänesti ehdotusta vastaan.

Puhuja lausui käsityksensä, että suunnitellussa vastalauseessa ehdotetulla tavalla voitaisiin välttää hallituspula, koska, vaikka vastalauseeseen ehdotus ei tyydytä maalaisliittoa eikä ruotsalaista kansanpuoluetta, kumpikaan puoli ei sen hyväksytyksi tultua kieltäytyisi hallitusvastuusta.

Aaltonen: Selosti maalaisliittolaisten kanssa käytyjä neuvotteluja. Luulisin, että suunnitellussa vastalauseessa esille tuotua kantaamme Ruotsissa päin ymmärrettäisiin.

Welling: Vastalauseetta olisi siten parannettava, että ruotsinkielistenkään kuntien maakiinteistöjen omistajille ei olisi annettava oikeutta hankkia vastikemaata mistä tahansa.

Linna: En hyväksy vastalauseen jättämistä. Vastikemaan hankintaoikeutta ei ole missään muodossa laajennettava.

Keskustelun päätyttyä päätettiin kaikilla äänillä kolme ääntä (Linna, Welling ja Syrjänen) vastaan, että maatalousvaliokunnan mietintöön saadaan liittää Lepistön selostuksen mukainen vastalause.

2 §.

Maaseudun asunto-olojen parantaminen.

Sen johdosta, että työväenasiainvaliokunta oli hylännyt ryhmän jäsenen Simosen y.m. toivomusaloitteen määrärahan

myöntämisestä maaseudun asunto-olojen parantamiseksi, otettiin asia Simosen esityksestä käsiteltäväksi.

Komu: Työväenasiainvaliokunnan kielteiseen kannanottoon, mikäli olen kuullut, on pääasiassa vaikuttanut se, että varoja tarkoitusta varten on huomattava määrä käyttämättä.

Simonen: Selosti aloitettaan. Rakennusaineita on saatavissa. Ryhmä kieltäisi aikaisemman kantansa, jos se ilman muuta hyväksyisi työväenasiainvaliokunnan kielteisen kannan. Asiasta olisi esitettävä eduskunnan hyväksyttäväksi myönteinen ponsi.

Aattela: Maaseudun asunto-olojen parantamiskysymys on useita kertoja ollut eduskunnassa esillä. Äskettäin on valtiovarainvaliokunta uudelleen joutunut toteamaan, että maataloushallituksen asutusasiain osasto ei ole tässä asiassa toiminnut riittävän tehokkaasti. Tästä johtuukin, ainakin suurimmaksi osaksi se, että eduskunnan tarkoitukseen myöntämiä varoja ei ole tarkoitukseen käytetty kuin aivan vähäinen murto-osa. On siis aivan paikallaan, että asian johdosta esitetään eduskunnan hyväksyttäväksi myönteinen ponsi.

Lehtokoski: Myönteinen ponsi on paikallaan. Asia on hyvin tärkeä. On huolehdittava maaseudun työväen asunto-olojen järjestämisestä nykyistä paremmiksi.

Welling: Tuskin on tarpeellista esittää tarkoitukseen myönnettäväksi lisää rahaa, sen sijaan olisi painostettava sitä, että käyttämättömänä olevat varat tulisivat tarkoitukseen käytetyiksi.

Lepistö: Maaseudun asunto-olojen parantamiseksi myönnettävien lainojen ehdot ovat kovin tiukat. Yhtyi Wellingin lausuntoon siinä, että olisi koetettava saada käyttämättömänä olevat varat tarkoitukseen käytetyiksi. Ehdotti, että valittaisiin Simonen, Lehtokoski ja Aattela valmistamaan myönteistä pontta asian johdosta.

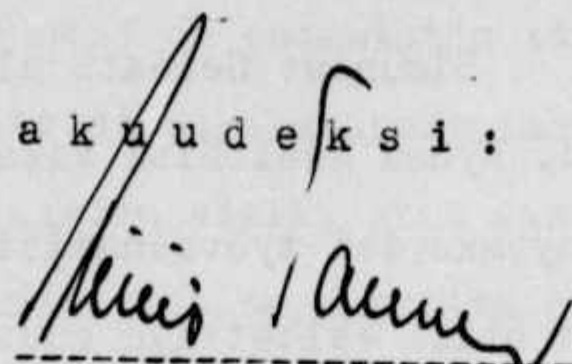
Kulovaara: Rahamäärästä ei ole pontta tehtävä, mutta sen sijaan siitä, että lainaehdot lievennettäisiin ja myönnettyt varat tarkoitukseen käytettäisiin.

Bryggari: Asia ei ole periaatekysymys. Valiokunta kylä pitää maaseudun asunto-olojen edistämistä tärkeänä ja sanoo sen mietintönsä perusteluissa, mutta se ei pitänyt ponnin esittämistä tarpeellisena, koska varoja tarkoitusta varten on huomattava määrä käyttämättä ja koska valtiolla on nyt niukalti

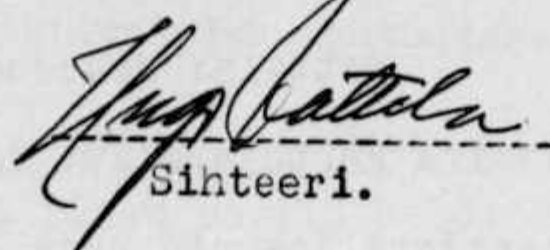
varoja käytettävänä.

Keskustelun päätyttyä päätettiin, että ryhmän taholta on asian eduskuntakäsittelyssä esitettävä myönteinen ponsi. Ponsi valmistamaan valittiin Simonen, Lehtokoski ja Aattela.

V a k u d e k s i :

Puheenjohtaja.

Sihteeri.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 29 p:nä huhtikuuta 1941. Kokous alkoi kello 16,30. Saapuvilla olivat: Bryggari, Kilpi, Komu, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Reinikainen, Salmenoja, Syrjänen, Tanner, Welling ja Aattela sekä puoluesihteerit Aaltonen. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Valtalaki.

Otettiin käsiteltäväksi kannattaako ryhmä valtalain käsittelemistä kiireellisenä vaiko ei.

Esiteltiin Suomen Merimies-Unionin puolesta N. Wallärin lähettämä kirjelmä, jossa esitetään, että työväen edustajain olisi, koska työnseisauksia koskeva kohta on jäänyt lakiesitykseen, estettävä valtalain käsitteleminen kiireellisenä. (Liite 1)

Puheenjohtaja Tanner mainitsi, että ryhmä on jo tässä asiassa tiensä valinnut ja se ei voi muuta kuin äänestää lain kiireellisenä käsittelemisen puolesta.

Linna: Ryhmän jäsen Tuominen on esittänyt, että hänelle, koska hän on näkyvällä paikalla SAK:ssa, myönnettäisiin oikeus äänestää lakiesityksen kiireellisenä käsittelemistä vastaan. Puhuja oli taipuvainen myöntämään Tuomiselle tämän oikeuden.

Syrjänen: Kenellekään ei ole myönnettävä oikeutta poiketa ryhmän päätöksestä. Lakiesitys on käsiteltävä kiireellisenä.

Bryggari: Asia on jonkin verran muuttunut, sillä hallituksen kokoonpanossa on tapahtunut muutoksia, mm. kansanhuoltoministeriksi on tullut tuottajien edustaja.

Reinikainen: Ryhmän olisi oltava yksimielisesti lain hyväksymisen ja kiireellisenä käsittelemisen kannalla.

Keskustelun päätyttyä päätettiin äänestyksettä, että ryhmäkokoukselle ehdotetaan, että ryhmä päättäisi kannattaa valtalain hyväksymistä sekä sen käsittelemistä kiireellisenä, ja että kaikkien ryhmän jäsenten on tätä päätöstä noudatettava.

2 §.

Lomanpyyntöjä.

Ryhmän jäsen Lindqvist pyysi vapautusta eduskuntatyöstä

vapun johdosta tehtävän puhujamatkan vuoksi t.k:n 30 päiväksi.

Ryhmän jäsen Aattela pyysi samoilla perusteilla vapautusta eduskuntatyöstä samaksi päiväksi.

Pyyntöjä puolletaan.

Vakuudeksi:

Kari Ianni
Puheenjohtaja.

Eino Aattela
Sihteeri.

Liite 1 v.v. pöytäkirjaan 29/4-41.

Suomen Merimies-Unioni r.y.

Paasivuorenk. 5 (Työv.talo)
Puhelin 73 394
Helsinki, Suomi

Finnish Seamens Union

Finlands Sjömans-Union r.f.

Paasivuorig. 5 (Folketshus)
Telefon 73 394
Helsingfors, Finland

Helsinki, 25/4 1941.
Helsingfors,

Sosialidemokraattiselle Eduskuntaryhmälle,
Eduskuntatalo,

Helsinki.

Kun n.s. taloudellisesta valtalaista ei saatu poistetuksi sitä kohtaa, joka antaa hallitukselle vallan estää tai kieltää lakko tai työseisuus, joka yleensä on työvän tehokkain keino vastustaessaan työnantajain yrityksiä työ- ja palkkaehtojen huonontamiseksi ja työvän omissa pyrkimyksissä saada palkka- ja työehtonsa parannetuksi, merkitsisi työseisauksiellon säätäminen ja käyttäminen suurta vaaraa työvän elintasolle ja olisi haitaksi ammattiyhdistysliikkeellemme. Tämän vuoksi on SAK:n johto palkkatyövän yksimielisenä kantana eduskuntaryhmällemme jo aikaisemmin ilmaissut päättävästi vastustavansa työseisauksieltovaltuuksia. Tämä SAK:n ja koko palkkatyövän kanta on edelleen muuttumaton.

Kun sanomalehdistä päättäen myös sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kanta on ollut samannukainen, niin odotamme, että ryhmä pysyisi uskollisena palkkatyövän pyrkimyksille ja estäisi n.s. taloudellisen valtalan kiireelliseksi julistamisen ja siten sen voimaansaattamisen, koska 34 edustajaa voi torjua työseisauksieltovaltuuden.

Varsinkin merenkulku tulotaisiin katsomaan sellaiseksi elintärkeäksi taloudellisen elämän alaksi, jolla työseisaukset kenties kiellettäisiin ja estettäisiin, jos siihen olisi valtuus, ja siten joutuisivat merimiehet alttiiksi laivanvarustajain mielivallalle. Tästä syystä pidämme velvollisuutenamme asian tässä vaiheessa esittää vaatimuksen, että työvän edustajat n.s. taloudellisen valtalan kolmannessa käsittelyssä estävät sen kiireelliseksi julistamisen ja siten lakkokiellonkin voimaansaattamisen.

Toverillisesti

Suomen Merimies-Unioni r.y.
Finlands Sjömans-Union r.f.

M. Wallari

valtalan hyväksymistä sekä sen käsittelemistä kiireellisenä, ja että kaikkien ryhmän jäsenten on tätä päätöstä noudatettava.

2 §.

Lomanpyyntöjä.

Ryhmän jäsen Lindqvisti pyysi vapautusta eduskuntatyöstä

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 29 p:nä huhtikuuta 1941. Kokous alkoi kello 16,30. Saapuvilla olivat: Bryggari, Kilpi, Komu, Kulovaara, Kuusisto, Lehtikoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Reinikainen, Salmenoja, Syrjänen, Tanner, Welling ja Aattela sekä puoluesihteerit Aaltonen. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Valtalaki.

Otettiin käsiteltäväksi kannattaako ryhmä valtalain käsittelemistä kiireellisenä vaiko ei.

Esiteltiin Suomen Merimies-Unionin puolesta N. Wällärin lähettämä kirjelmä, jossa esitetään, että työväen edustajain olisi, koska työnseisauksia koskeva kohta on jäänyt lakiesitykseen, estettävä valtalain käsitteleminen kiireellisenä. (Liite 1)

Puheenjohtaja Tanner mainitsi, että ryhmä on jo tässä asiassa tiensä valinnut ja se ei voi muuta kuin äänestää lain kiireellisenä käsittelemisen puolesta.

Linna: Ryhmän jäsen Tuominen on esittänyt, että hänelle, koska hän on näkyvällä paikalla SAK:ssa, myönnettäisiin oikeus äänestää lakiesityksen kiireellisenä käsittelemistä vastaan. Puhuja oli taipuvainen myöntämään Tuomiselle tämän oikeuden.

Syrjänen: Kenellekään ei ole myönnettävä oikeutta poiketa ryhmän päätöksestä. Lakiesitys on käsiteltävä kiireellisenä.

Bryggari: Asia on jonkinverran muuttunut, sillä hallituksen kokoonpanossa on tapahtunut muutoksia, mm kansanhuoltoministeriksi on tullut tuottajien edustaja.

Reinikainen: Ryhmän olisi oltava yksimielisesti lain hyväksymisen ja kiireellisenä käsittelemisen kannalla.

Keskustelun päätyttyä päätettiin äänestyksettä, että ryhmäkokoukselle ehdotetaan, että ryhmä päättäisi kannattaa valtalain hyväksymistä sekä sen käsittelemistä kiireellisenä, ja että kaikkien ryhmän jäsenten on tätä päätöstä noudatettava.

2 §.

Lomanpyyntöjä.

Ryhmän jäsen Lindqvisti pyysi vapautusta eduskuntatyöstä

vapautusta eduskuntatyöstä samaksi päiväksi.
pääväksi.

Ryhmän jäsen Aattela pyysi samoilla perusteilla vapautusta eduskuntatyöstä samaksi päiväksi.

Pyyntöjä puolletaan.

V a k u u d e k s i :

Puheenjohtaja.

Sihteeri.

Ryhmän jäsen Lindqvist pyysi vapautusta eduskuntatyöstä

Lomautus.

2.

ja että kaikkien ryhmän jäsenten on tältä päivästä noudatettava valittain hyväksymistä sekä sen esittämistä kirjallisena, ryhmäkokoukselle ehdotetaan, että ryhmä päättää kannustaa keskuksellaan päättäväisesti keskeisiin kysymyksiin, että väkymisen ja kirjallisen esittämisen kannalla.

Reinhold: Ryhmä olisi otava yksimielisesti lain py-

teriksi on tullut tuottajan edustaja.

sen kokouksessa on tapahtunut muutoksia, mm. kansainvälisten-

työjärjest: Asia on jonkinverran muuttunut, sillä hallituk-

sa ryhmän päätöksistä. Lausunto on kuitattu kirjallisena.

Syyskuun: Kansainvälinen ei ole yhtenäinen oikeus poike-

huja oli talousministerin puolesta. Toinen on oikeuden.

Ennen: Ryhmä jäsen Toivonen on esittänyt, että hallitus,

koska hän on näkynyt oikealla SAR:aan, myöntäessään oikeus

kirjeillä kirjallisen esittämisen puolesta.

Esitteli: Ryhmä jäsen Toivonen on esittänyt, että Toivonen

telemistä kirjallisen väkko ei.

Oletin kirjalliseksi kannattamasi ryhmä valitsin kirjall-

telemistä kirjalliseksi kannattamasi ryhmä valitsin kirjall-

telemistä kirjalliseksi kannattamasi ryhmä valitsin kirjall-

P ö y t ä k i r j a

=====

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 29 p:nä huhtikuuta 1941. Kokous alkoi kello 16,45. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Fagerholm, Hakkila, Kekäläinen, Kuittinen, Malkamäki, Pekkala, Peltonen, O., Salovaara, Turkia, Wenman ja Voionmaa. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Valtalaki.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen valtalain hyväksymiseen ja kiireellisenä käsittelemiseen.

Esiteltiin Suomen Merimies-Unionin puolesta N. Wallärin lähettämä kirjelmä, jossa esitetään, että ryhmän olisi estettävä valtalain käsitteleminen kiireellisenä. (Kirjelmä liitteenä v.v. pöytäkirjassa 29/4-41)

Puheenjohtaja Tanner selosti v.v. kantaa asiassa. Ryhmä on jo tässä asiassa tiensä valinnut ja se ei voi muuta kuin hyväksyä lain ja äänestää sen kiireellisenä käsittelemisen puolesta. Asia on poliittisesti hyvin tärkeä.

Valmistava valiokunta ehdottaa, että ryhmä päättäisi kannattaa valtalain hyväksymistä sekä sen käsittelemistä kiireellisenä, ja että kaikkien ryhmän jäsenten on tätä päätöstä noudatettava.

Tuominen: Olen ollut kiinteästi työnseisauksia koskevan kohdan poistamisen kannalla. Selosti SAK:n kannanottoa asiassa, sekä asian käsittelyä SAK:n työvaliokunnassa. Valiokunta ei ole tahtonut huonontaa tai katkaista välejään ryhmän kanssa, mutta on kuitenkin lausuttu toivomus, että saisin olla poissa äänestyksestä. Poissaoloni ei vallan suuria merkitse. Jos 20 edustajaa on poissa äänestyksestä, niin tarvitaan kuitenkin 31 ääntä estämään lakiesityksen kiireellisenä käsittelemisen.

Tanner: Ryhmä ei voi myöntää poikkeusta kenellekään ryhmän jäsenelle. Esiintymisemme on vahvempaa kun olemme yksimielisiä. Viittasi puoluekokouspäätöksiin ryhmäkurin tiukentamisesta.

Perho: Ilmoitti, ettei voi hyväksyä lakia.

Kivisalo: Ryhmä on koettanut ottaa SAK:n toivomuksen

huomioon koettaessaan saada lakiesityksestä poistetuksi työnseisauksia koskevan kohdan. Kenellekään ryhmän jäsenelle ei ole myönnettävä lupaa poiketa ryhmän päätöksestä.

Jokinen: Kyllä niiden, jotka eivät voi lakiesitystä hyväksyä, pitäisi saada olla äänestämättä. Vastustaessaan lakiesitystä sanoi ottavansa huomioon valitsijainsa tahdon.

Tanner: Viittasi vielä puoluekokousten ja piirikokousten päätöksiin ryhmäkurin tiukentamisesta.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ensin äänestyksettä hyväksyä v.v. ehdotus, että ryhmä kannattaa valtalain hyväksymistä ja sen käsittelemistä kiireellisenä.

Tämän jälkeen päätettiin suurella äänten enemmistöllä (ääniä ei laskettu) neljää ääntä vastaan, että ryhmän päätös on kaikkia jäseniä velvoittava, joten kaikkien jäsenten on sitä noudatettava.

Päätettiin vielä, että julkisuuteen saatetaan selostus valtalaista ja ryhmän kannanotosta lakiin.

2 §.

Maaottelumarssi.

Esiteltiin maaottelumarssin järjestelytoimikunnan lähettämä kirjelmä, jossa esitetään, että "edustajat kokonaisuutena tai eduskuntaryhmät erikseen haastaisivat Ruotsin valtiopäivien jäsenet tai eduskuntaryhmät marssikilpailuun". (Liite 1)

Päätettiin antaa ryhmän suostumus siihen, että Suomen Eduskunta haastaa Ruotsin parlamentin maaottelumarssiin.

3 §.

Lomanpyyntöjä.

Lindqvist pyysi vapautusta eduskuntatyöstä vapun johdosta tehtävän puhujamatkan vuoksi t.k:n 30 päiväksi.

Aattela pyysi samoilla perusteilla vapautusta eduskuntatyöstä samaksi päiväksi.

Päätettiin v.v. ehdotuksesta pyyntöihin suostua. Tämän jälkeen päätettiin, että kaikki ne ryhmän jäsenet, jotka pitkän puhujamatkan vuoksi ovat estyneitä ottamasta osaa eduskuntatyöhön t.k:n 30 p:nä, voivat silloin olla poissa eduskunnan istunnosta.

Vakundeksi:

Puheenjohtaja.

Sihtööri.

Tarkistettu:

Liite 1 ryhmän pöytäkirjaan 29/4-41.

MAAOTTELUMARSSI

SUOMI - RUOTSI

Helsinki K, Simonkatu 12 A

Puhelimet: 60 706, 60 707

Helsinki, 23 p:nä huhtik. 1941.

N:o 55/41

OV/MA.

Arvoisa Sosialidemokraattisen

Työväenpuolueen Eduskuntaryhmä.

Maaottelumarssin Järjestelytoimikunta kääntyy täten kunnioittavasti puoleenne kiinnittäen huomiotanne toukokuun 4 p:nä alkavaan jokamiehen maaotteluun Ruotsia vastaan. Kun marssimääräykset lienevät kaikille tunnetut, saanemme tässä yhteydessä viitata ainoastaan siihen, että maitten välisen kilpailun lisäksi ovat kaupungit, kauppalat, liikelaitokset, eri ammattien harrastajat j.n.e. haastaneet toisensa kilpailuun.

Maaottelumarssissa on voiton saavuttamisen edelle asetettu urheilun ja yleensä liikunnan terveydellinen ja maanpuolustuksellinen puoli, jota nyt on tilaisuus koko kansan keskuudessa viedä aimo askel eteenpäin. Tässä mielessä kääntyykin Järjestelytoimikunta kaikkien eduskuntaryhmien puoleen ja ehdottaa, että edustajat kokonaisuutena tai eduskuntaryhmät erikseen haastaisivat Ruotsin Valtiopäivien jäsenet tai edustajaryhmät marssikilpailuun. Tällaisella haasteella tulisi olemaan arvaamaton merkitys osanottajajoukkojen lisäämisessä, joten rohkenemme toivoa arvoisien eduskuntaryhmien suopeata suhtautumista ehdotukseemme.

Kunnioittaen

MAAOTTELUMARSSIN

JÄRJESTELYTOIMIKUNTA

Arvo Taula
puheenjohtaja

San J. Meuramin
sihteeri.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 8 p:nä toukokuuta 1941. Kokous alkoi kello 18. Saapuvilla olivat: Bryggari, Kilpi, Kulovaara, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Peltonen, O., Syrjänen, Tanner, Tolonen, Welling, Wirtanen ja Aattela sekä ministeri Fagerholm. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Valmistavan valiokunnan kokoonpano.

Todettiin, että ryhmän sääntöjen 4 §:n mukaisesti oli valmistavan valiokunnan jäseniksi valittu seuraavat ryhmän jäsenet:

Kilpi perustuslakivaliokunnan meikäläisestä valiokuntaryhmästä,

Wirtanen ulkoasiainvaliokunnan meikäläisestä valiokuntaryhmästä,

Welling valtiovarainvaliokunnan meikäläisestä valiokuntaryhmästä,

Salmenoja pankkivaliokunnan meikäläisestä valiokuntaryhmästä,

Kulovaara laki- ja talousvaliokunnan meikäläisestä valiokuntaryhmästä,

Tolonen talousvaliokunnan meikäläisestä valiokuntaryhmästä,

Syrjänen sivistysvaliokunnan meikäläisestä valiokuntaryhmästä,

Lepistö maatalousvaliokunnan meikäläisestä valiokuntaryhmästä,

Bryggari työväenasiainvaliokunnan meikäläisestä valiokuntaryhmästä,

Linna kulkulaitosvaliokunnan meikäläisestä valiokuntaryhmästä,

Peltonen, Onni puolustusasiainvaliokunnan meikäläisestä valiokuntaryhmästä ja

Komu lakivaliokunnan meikäläisestä valiokuntaryhmästä.

Pika-asutuslain muuttaminen.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen maatalousvaliokunnan pika-asutuslain muutosesityksen johdosta antamaan mietintöön liitettyyn sanotun valiokunnan eräiden sosialidemokraattisten jäsenten vastalauseeseen.

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että suuri valiokunta on yhtynyt maatalousvaliokunnan ehdotukseen 22 a §:n poistamisesta. Ryhmän on nyt määrättävä suhtautumisensa vastalauseeseen, jonka maatalousvaliokunnan eräät meikäläiset jäsenet ovat valmistavan valiokunnan antamalla luvalla valiokunnan mietintöön liittäneet. Puhuja selosti vastalauseetta.

Kulovaara: Selosti asian käsittelyä suuressa valiokunnassa. Suuren valiokunnan kaikki meikäläiset jäsenet olisivat mahdollisesti äänestäneet vastalauseen puolesta, jos ryhmä olisi päättänyt kannattaa sen hyväksymistä.

Lehtokoski: Ryhmän olisi kannatettava vastalauseen hyväksymistä.

Lepistö: Toivoi että ryhmä ottaisi vastalauseen omakseen.

Aattela: Kannatti vastalauseen hyväksymistä.

Lonkainen: Jos vastalauseen perusteella saataisiin sovinto aikaan vastikemaakysymyksessä, voisi sen hyväksymistä kannattaa.

Bryggari: En hyväksy vastalauseetta, se on hylättävä.

Linna: Ryhmän vastikemaakysymyksestä aikaisemmin tekemä päätös on pidettävä voimassa. En hyväksy vastalauseetta.

Wirtanen: Toivoi että ruotsinkielisten taholta esitetyt seikat otettaisiin huomioon. Poliittiset ja asialliset syyt puhuvat vastalauseen hyväksymisen puolesta, ja vähin mitä asiassa voidaan tehdä, on hyväksyä vastalause.

Welling: Tiedusteli onko eri ryhmien välillä saatu vastikemaa-asiassa sovittelua aikaan. Jos ryhmä asettuu siirtoväkeä vastaan, ei se saavuta siirtoväen kannatusta. Karjalan edustajia ei pitäisi pakottaa kannattamaan ryhmän taholta tehtyä vastalauseetta.

Tanner: Wellingin lausunnon johdosta on huomautettava, että jos siirtoväelle selostetaan asioita oikealla tavalla, niin karjalaiset ymmärtävät ryhmän kannanoton varsin hyvin.

Lepistö: Selosti vastalauseen tarkoitusta.

Syrjänen: Vastalauseessa ajetaan ruotsinkielisten suur-

talollisten asiaa. Kysymys ei ole poliittisesti tärkeä. Yhtyi Linnan ja Wellingin lausuntoon.

Tanner: Jos yksinomaan suomea puhuvia karjalaisia pannaan asumaan ruotsinkielisen väestön keskuuteen, niin he eivät "tarkene" olla siellä. Myöhemmin he pakenevat pois näiltä pika-asutustiloiltaan ja silloin siitä tulee suuri kysymys.

Peltonen, O.: Oli vakuuttunut siitä, että vastikemaakysymys johtaa hallituspulaan tehdään siinä sitten niin tahi näin. Kun asia on tämänlainen, niin eikö silloin kantaamme määriteltäessä olisi suuremman puolueen taholta esitetyille näkökohdille annettava enemmän merkitystä kuin pienemmän puolueen taholta esitetyille näkökohdille? Lepistön vastalause minua henkilökohtaisesti tyydyttää.

Lepistö: Olen seuranut vastikemaakysymyksestä käytyä keskustelua ja sen perusteella uskon, että kumpikaan puoli ei tee riitaa, jos vastalauseemme tulee hyväksytyksi. Huomautti Peltosen lausunnon johdosta, että maalaisliiton ryhmässä on useita sellaisia jäseniä, jotka suuntautuvat Saksaan päin.

Welling: Ruotsinkielisissä kunnissa on jo myös suomenkielistä väestöä. Ei pitänyt pahana sitä vaikka karjalaiset joutuisivatkin myymään ruotsinkielisistä kunnista saamiaan pika-asutustiloja, koska he tulisivat tiloistaan saamaan hyvän hinnan ja voisivat sen jälkeen vapaaehtoisin kaupoin hankkia itselleen tiloja.

Lepistö: Selosti keskusteluaan ministeri Kalliokosken kanssa. Keskustelussa oli käynyt selville, että hallitus ei ole hyväksynyt kaikkia vastikemaan hankinta-anomuksia.

Keskustelun päätyttyä toimitetussa äänestyksessä päätettiin yhdeksällä äänellä neljää ääntä vastaan ryhmälle ehdottaa, että ryhmä kannattaisi maatalousvaliokunnan eräiden meikäläisten jäsenten vastalauseen hyväksymistä.

Tämän jälkeen päätettiin ryhmälle ehdottaa, että siirtoväkeen kuuluville ryhmän jäsenille annettaisiin tässä asiassa "vapaat kädet".

Kotimaisen viljan vähimmäiset hinnat.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi vuonna 1941 tuotetun kotimaisen viljan vähimmäishinnoista.

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että maatalousvaliokunnan mietintöön on liitetty sosialidemokraattien vastalause, jossa ehdotetaan viljan takuuhinnoiksi jonkinverran alhaisempia hintoja kuin mitä hallitus ja maatalousvaliokunta ehdottavat.

Kulovaara: Suuren valiokunnan kokouksessa kannattivat sosialidemokraatit vastalauseen hyväksymistä.

Welling: Vastalauseella tuskin tulee olemaan merkitystä. Maataloustuottajain taholla oli suunniteltu korkeimpien takuuhintojen aikaansaamista kuin mitä hallitus ehdottaa. Vastalauseeseen taakse ei saada muita kuin oman ryhmän jäseniä.

Lepistö: Taloudellinen neuvottelukunta on ehdottanut alhaisempia takuuhintoja kuin mitä hallitus ehdottaa. Maataloustuotantokomitea sen sijaan esitti korkeampia takuuhintoja ja tälle kannalle hallitus äänestyksen jälkeen asettui. Toimitettu tutkimus kuitenkin osoittaa, ettei ole syytä määrätä takuuhintoja korkeammiksi kuin mitä nykyinen n.s. käypä hinta on. Maatalousvaliokunnan mietintöön liitetyn meikäläisten vastalauseen mukaan kotimaisen viljan takuuhinnoiksi olisi suurin piirtein määrättävä nykyiset vapaan kaupan hinnat.

Tanner: Ihmeeseen joudumme, jos emme tällaisessa asiassa ota huomioon valitsijoiemme etuja. Hallituksen ehdotus merkitsee rahan arvon alennusta. Jos saadaan hyvä sato, niin ei ole mitään aihetta viljan hintojen koroitukseen.

Lehtokoski: Puolueemme piirijärjestöjen piirikokouksissa on velvoitettu meitä toimimaan siihen suuntaan, että tärkeiden elintarvikkeiden hinnat eivät pääsisi kohoamaan.

Tolonen: Maatalousvaliokunnan mietintöön liitettyä sosialidemokraattien vastalausesta voidaan reilusti puoltaa.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmä kannattaisi maatalousvaliokunnan mietintöön liitetyn valiokunnan sosialidemokraattisten jäsenten vastalauseen hyväksymistä.

4 §.

Kalastusoikeuden väliaikainen laajentaminen.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi kalastusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta.

Tolonen: Laki- ja talousvaliokunnan mietintöön on liitetty meikäläisten vastalause. Selosti vastalausesta ja suuren valiokunnan mietintöä. Nyt on harkittava kumpi on parempi vastalause vaiko suuren valiokunnan mietintö. Tärkeätä on se, että laki

olisi voimassa vuoden 1942 loppuun.

Kulovaara: Laki- ja talousvaliokunta teki eräitä muutoksia hallituksen esitykseen. Laki- ja talousvaliokunta meni siihen, että kaikille on annettava oikeus ammattimaisen kalastuksen harjoittamiseen. Suuressa valiokunnan tehtiin kompromissi, oikeutta ammattimaisen kalastuksen harjoittamiseen supistettiin ottamalla lakiesitykseen takaisin sanat "kotitarvetta varten" ja tällä saavutettiin se, että laki on voimassa vuoden 1942 loppuun. On väitetty, että laki aiheuttaa häiriötä. Tästä johdetaan, että maatalousministeriölle annettiin oikeus, että se voi määrätä, että eräissä osissa maata on hankittava kortti, jonka saaminen on maksuton, kalastusta varten. Lakiesitys on nyt saanut sellaisen muodon, ettei sitä voi paremmaksi vaatia. Suuren valiokunnan ehdotus olisi hyväksyttävä.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmälle ehdottaa, että ryhmä kannattaisi lakiesityksen hyväksymistä suuren valiokunnan ehdottamassa muodossa.

5 §.

Äitiysavustuslaki.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi äitiysavustuslain muuttamisesta.

Kulovaara: Suuri valiokunta on tehnyt lakiin eräitä parannuksia. Selosti lähemmin suuren valiokunnan mietintöä. Lakiesitys olisi hyväksyttävä suuren valiokunnan ehdottamassa muodossa.

Fagerholm: Hyväksyn puolestani suuren valiokunnan tekemät muutokset, mutta en ole asiasta keskustellut hallituksen toisten jäsenten kanssa.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmälle ehdottaa, että ryhmä kannattaisi esityksen hyväksymistä suuren valiokunnan ehdottamassa muodossa.

6 §.

Lomanpyyntöjä.

Sinisalo pyysi kunnallisen tehtävän vuoksi vapautusta eduskuntatyöstä t.k:n 9 päiväksi.

Lindström pyysi oikeustehtävän vuoksi vapautusta eduskuntatyöstä t.k:n 12-14 päiviksi.

Tanner pyysi ulkomaille tehtävän matkan vuoksi vapau-

tusta eduskuntatyöstä ensi viikon ajaksi.

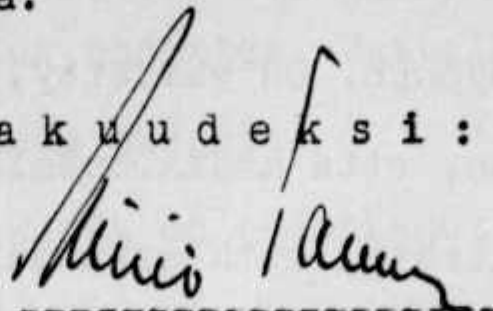
Pyyntöjä päätettiin puoltaa.

7 §.

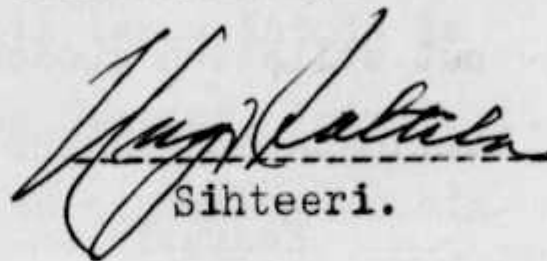
Päätetään erään kirjoituspalkkion maksamisesta.

Päätettiin maksaa ryhmän sihteereille Aattelalle ja Lonkaiselle yhteensä 2000 markkaa kirjoituspalkkiona kirjasen "Sos.-dem. Eduskuntaryhmä ja nykyinen tilanne" valmistamisesta.

V a k u u d e k s i :

Puheenjohtaja.

Sihteeri.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 8 p:nä toukokuuta 1941. Kokous alkoi kello 19. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Andersson, G., Erich (puhujatehtävä esteenä), Eskola, Hakkila, Jokinen, Komu, Kuusisto, Lindqvist, Paasonen, Pekkala, Salmenoja, Salovaara, Sillanpää, Turkia ja Voionmaa. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Pika-asutuslain muuttaminen.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen maatalousvaliokunnan pika-asutuslain muutosesityksen johdosta antamaan mietintöön liitettyyn sanotun valiokunnan eräiden sosialidemokraattisten jäsenten vastalauseeseen.

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että suuri valiokunta on yhtynyt maatalousvaliokunnan ehdotukseen esityksen 22 a §:n poistamisesta. Ryhmän on nyt määrättävä kantansa vastalauseeseen, jonka maatalousvaliokunnan eräät meikäläiset jäsenet ovat valmistavan valiokunnan antamalla luvalla valiokunnan mietintöön liittäneet. Puhuja selosti vastalauseetta.

Valmistava valiokunta ehdottaa, että ryhmä päättäisi kannattaa k.o. vastalauseen hyväksymistä, ja että siirtoväkseen kuuluville ryhmän jäsenille annettaisiin tässä asiassa "vapaat kädet".

Welling: Ryhmän taholta on pyritty sovittelun aikaansaamiseen tässä asiassa, mutta siitä ei ole tullut mitään. Vastalause on erillinen asia, eikä sillä saavuteta mitään, joten se muodostuu ilmaan huitaisuksi. Vastalauseella ei ole myönteistä merkitystä. Jos karjalaiset joutuvat myymään ne tilansa, jotka ovat ruotsinkielisten kuntien alueella, niin he saavat tiloistaan hyvän hinnan ja voivat sen jälkeen vapaasti ostaa itselleen tilan haluamaltaan paikalta. Tästä on heille vain etua. Vastalauseen mukaan voisivat ruotsinkielisten kuntien tilalliset hankkia vastikemaata mistä Suomen osasta tahansa. Jos vastalauseen mukaisesti asia järjestetään, tehdään suuri väkryys karjalaisille. Ehdotti, että kaikille ryhmän jäsenille annettaisiin asiassa "vapaat kädet".

Lonkainen: Sanoin valmistavassa valiokunnassa suostuvani vastalauseen mukaiseen järjestelyyn, jos sillä tavoin asiassa saataisiin sovinto aikaan, mutta ruotsinkielisetkään eivät tunnu

olevan vastalauseen kannalla. Vastalauseeseen olisi pitänyt ottaa mukaan myöskin kuntien huoltolaitosten maat. Olenkin edellä esittämäni perusteella kielteisellä kannalla vastalauseeseen nähden.

Bryggari: Se väestöryhmä, jolle vastalauseessa ehdotetaan annettavaksi laajennettu vastikemaanhankintaoikeus, vastustaa kalastusoikeuden laajentamista. Kaikilla kansalaisilla on lain edessä samat oikeudet. Ryhmän ei olisi hyväksyttävä vastalauseetta. Ehdotti, että ryhmä kannattaisi suuren valiokunnan mietinnön hyväksymistä.

Pyy: Maatalousvaliokunnan eräiden meikäläisten jäsenten vastalause ei tyydytä ruotsinkielisiinäkään, jotka intohimoisesti vastustavat suomenkielisten maansaantia. Tässä asiassa olisi kaikille ryhmän jäsenille annettava "vapaa kädet". Kannatti Wellingin ehdotusta.

Peltonen, M.: Suuren valiokunnan meikäläinen ryhmä ei ollut täysin selvillä v.v. kannanotosta maatalousvaliokunnan meikäläisten jäsenten vastalauseeseen. Vastaisuudessa olisi suuren valiokunnan meikäläisen ryhmän tietoon saatettava mitä v.v. on kulloinkin esillä olevasta asiasta päättänyt. Oli "vapaiden käsien" myöntämisen kannalla.

Tanner: Ryhmän sääntöjen mukaan voi v.v. kiireellisessä tapauksessa päättää miten jossakin eduskunta-asiassa on menetteltävä. Kun valmistavaan valiokuntaan kuuluu jäseniä eri valiokunnista ja kun myöskin suuressa valiokunnassa on v.v. jäseniä, niin näin ollen v.v. kanta voiti olla suuren valiokunnan meikäläisten jäsenten tiedossa.

Linna: Kannatti Bryggarin ehdotusta.

Simonen: En ole voinut yhtyä maatalousvaliokunnan eräiden meikäläisten jäsenten vastalauseeseen. Jos siinä olisi ollut yhteiskunnallista pohjaa, olisin voinut kirjoittaa nimeni sen alle. Vastalauseessa ajetaan suuromistajain asiaa. Asialla ei voine olla ulkopoliittista merkitystä. Kun pika-asutusta varten on jouduttu yli maan ottamaan maita, ei nyt voida antaa erälle suurkapitalisteille laajennettua vastikemaanhankintaoikeutta. Kannatti Wellingin ehdotusta.

Lepistö: Vastalauseessa ei ajeta erikoisesti suurkapitalistien asiaa. Asia on sen luontoinen, ettei siinä voida saavuttaa yksimielistä ratkaisua ja sen vuoksi olisi saatava aikaan jonkinlainen sovittelu. Vastalause on onnistunut sovitteluyritys.

SOSIALIDEMOKRAATTINEN EDUSKUNTARYHMÄ

Kokous 8/5 klo 19 41

Asia: "vapaa kädet"

ehdotus "Jaa"

ehdotus "Ei"

	Jaa	Ei		Jaa	Ei
☒ Kärniokoski	1		☒ Malmivuori	1	
☒ Aattela	1		☒ Metsäranta		1
☒ Ampaja			☒ Mustasilta		1
Andersson, G.			☒ Mäkeläinen		1
☒ Andersson, K.		1	☒ Nokelainen		1
☒ Bryggari		1	☒ Paasonen		
Erich <i>suomenkielinen</i>			☒ Pekkala		
☒ Eskola			☒ Peltonen, M. H.		1
☒ Egerholm	1		☒ Peltonen, O.	1	
☒ Hakala	1		☒ Penttala	1	
☒ Hakkila			☒ Perho		1
☒ Halonen		1	☒ Pitkäsilta		1
☒ Hillelä			☒ Pyy		1
☒ Hiltunen		1	☒ Raatikainen, J.		1
☒ Huotari		1	☒ Raatikainen, U.	1	
☒ Hämäläinen		1	☒ Rantala		1
☒ Jokinen			☒ Raunio	1	
☒ Juutilainen	1		☒ Reinikainen	1	
☒ Kajala		1	☒ Rydberg		
☒ Karjalainen		1	☒ Räisänen		1
☒ Kekäläinen		1	☒ Salmela-Järvinen		
☒ Kettunen		1	☒ Salmenoja		
☒ Kilpi		1	☒ Salovaara		
☒ Kivisalo			☒ Sillanpää		
☒ Koivulahti-Lehto			☒ Simonen		1
☒ Komu			☒ Sinisalo		1
☒ Koponen		1	☒ Sundström		
☒ Kuittinen		1	☒ Svento		
☒ Kujala			☒ Syrjänen		1
☒ Kulovaara		1	☒ Tanner	1	
☒ Kupari		1	☒ Tervo	1	
☒ Kuusisto			☒ Toivonen		1
☒ Kämäräinen		1	☒ Tolonen	1	
☒ Kääriäinen			☒ Turkia		
☒ Lehtokoski	1		☒ Turka		1
☒ Lehtonen			☒ Turunen		1
☒ Lepistö	1		☒ Welling		1
☒ Lindqvist			☒ Wenman	1	
☒ Lindström	1		☒ Wen		
☒ Linna		1	☒ Wirtanen	1	
☒ Lonkainen			☒ Voionmaa		
☒ Lumme		1	☒ Väisänen		
☒ Malkamäki		1			

Äitiysavustuslain muuttaminen.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi Äitiysavustuslain muuttamisesta.

Puheenjohtaja Tanner selosti suuren valiokunnan lakiesityksen johdosta antamaa mietintöä.

Valmistava valiokunta ehdotti, että ryhmä kannattaisi lakiesityksen hyväksymistä suuren valiokunnan ehdottamassa muodossa.

Hyväksyttiin yksimielisesti v.v. ehdotus.

5 §.

Lomanpyyntöjä.

Sinisalo pyysi kunnallisen tehtävän vuoksi vapautusta eduskuntatyöstä t.k:n 9 päiväksi.

Lindström pyysi oikeustehtävän vuoksi vapautusta eduskuntatyöstä t.k:n 12-14 päiviksi.

Tanner pyysi ulkomaille tehtävän matkan vuoksi vapautusta eduskuntatyöstä ensi viikon ajaksi.

Lomanpyyntöihin suostuttiin v.v. ehdotuksen mukaisesti.

Hiltunen pyysi vapautusta eduskuntatyöstä t.k:n 9 päiväksi.

Pyyntöön suostuttiin.

6 §.

Suhtautuminen Hurtan lakialoitteeseen.

Keskusteltiin ryhmän suhtautumisesta edustaja Hurtan y.m. lakialoitteeseen laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta.

Kajala: Ryhmän olisi asetettava sille kannalle, että Hurtan aloitteesta hyväksyttäisiin kaksi pykälää, nim. 13 §, joka koskee oikeutta saada vähentää kiinteistöistä saadusta tulosta kiinteistöistä suoritettavat eläkkeet; aloitteessa ehdotetaan sanottu etuus poistettavaksi, sekä 23 a §, jonka mukaan 24 vuotta täyttänyt lapseton verovelvollinen joutuu suorittamaan 40 % suuruisen lisäveron. Aloitteessa ehdotetaan pykälää muutettavaksi siten, että lisäverosta olisivat vapaat myöskin ne henkilöt, jotka vaikkapa vain osan verovuotta ovat antaneet elatuksen omalle tai aviopuolisonsa lapselle. Perusteli kantaansa laajajakosti.

Kulovaara: Yhtyi Kajalan lausuntoon.

Hiltunen: Hurtan aloitteeseen on suhtauduttava varovaisesti. Aloitteessa on oikeatakin asiaa, mutta siinä on myös eräs kohta johon ei voida yhtyä. Asia olisi valmisteltava.

Andersson, K.: Voisin yhtyä Kajalan kannanottoon, mutta asialla ei ole kovin kiire. Kun n.s. poikamiesveron korotus oli eduskunnan käsiteltävänä, ehdotettiin taholtamme, että myöskin vanhempien tai vanhemman elättäminen otettaisiin huomioon myönnettäessä vapautus poikamiesveron suorittamisesta. Ehdotustamme ei kuitenkaan hyväksytty. Tämä on kuitenkin yhtä tärkeä asia kuin Hurtan aloitteessakin kosketeltu.

Rantala: Aloitteessa on eräitä kohtia, joihin meikäläinen ei voi yhtyä. Selosti valtiovarainvaliokunnan mietintöä.

Asiasta puhuivat vielä Aattela ja Kulovaara.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmän jäsenille antaa tässä asiassa "vapaat kädet".

V a k u u d e k s i :

J. Tanner
Puheenjohtaja.

Heikki Aattela
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Eino Rannio *Kalle Jokinen*

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 15 p:nä toukokuuta 1941. Kokous alkoi kello 18. Saapuvilla olivat: Bryggari, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Lepistö, Linna, Lonkainen, Peltonen, O., Reinikainen, Salmenoja, Tolonen, Wirtanen, Voionmaa ja Aattela sekä ministeri Pekkala. Puhetta johdtti Reinikainen ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Turkan kirjelmä.

Esiteltiin ryhmän jäsenen Turkan kirjelmä, jossa ryhmän huomiota kiinnitetään maassamme harjoitettavaan diktatuurijärjestelmän ylistyspropagandaan, sekä esitetään toimenpiteisiin ryhtymistä tehokkaan vastapropagandan järjestämiseksi. Tässä tarkoituksessa olisi tarpeellista tehostaa eduskunta-asioiden selvittämistä mm yleisradion välityksellä, koska laajat kansalaispiirit tuntevat kovin puutteellisesti eduskunnassa käsiteltyjä asioita. (Liite 1)

Voionmaa: Allekirjoitan kaiken sen mitä Turkan kirjelmässä sanotaan. Asiasta pitäisi huomauttaa kulkulaitosministerille.

Salmenoja: Turkan esittämään asiaan on kiinnitettävä huomiota. Sopiva oikotie asian hoitamiseksi on se, että sen johdosta käännytään kulkulaitosministerin puoleen, jolle asia kuuluu. Salovaaran olisi hoidettava tämä asia.

Aattela: Turkan esittämä asia olisi otettava myöskin eduskunnan puhemiesneuvostossa esille.

Lepistö: Yhtyi Aattelan lausuntoon.

Lonkainen: Piti hyvin tärkeänä, että kansanvallan puolustamiseksi järjestetään tehokasta vastapropagandaa.

Wirtanen: Paitsi sitä, että asian johdosta käännytään kulkulaitosministerin ja eduskunnan puhemiesneuvoston puoleen, on myöskin puoluetoimikunnan huomiota kiinnitettävä asiaan. Avain asian hoitamiseen on Salovaaran hallussa.

Voionmaa: Piti hyvin tärkeänä, että yleisradion huomiota kiinnitetään asiaan, nim. kansanvallan puolustamiseen.

Linna: Asian johdosta olisi ryhmän puolesta lähetettävä kirjelmä puhemiesneuvostolle.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että Turkan kirjelmässä esitetyn asian johdosta käännytään kulkulaitosministerin puoleen sekä lähettään ryhmän puolesta kirjelmä puhemiesneuvostolle. Kirjelmässä esitettäisiin puhemiesneuvoston harkittavaksi, millä tavoin eduskunnan työtä koskevaa selostustoimintaa voitaisiin tehostaa. (Kirjelmän jäljennös liite 2)

2 §.

Pekkan selostus.

Hallituksen ulkoasiainvaliokunnan jäsen, toveri Pekala esitti kokoukselle seuraavan selostuksen:

Hyvät toverit! Ulkopoliittisten asioiden käsittelyminen nykyhetkellä tuottaa niiden monimutkaisuuden ja salaisen diplomatian sekä voimakkaan propagandan vuoksi erinomaisen suuria vaikeuksia. Ei ole niinkään helppo erottaa joukosta sitä mikä on oleellista ja tapahtumien kulkuun vaikuttavaa, ja parhaimmassakin tapauksessa on johtopäätökset tehtävä enemmän tai vähemmän todennäköisten seikkojen, tosiasiain tai arvailujen perusteella. Koko paljon helpompaa on tarkastella oman maan ulkopoliittisia kysymyksiä, jos kohta niidenkin ratkaisu pääasiassa riippuu tapahtumista meidän maamme ulkopuolella.

Meillä on jo pitkän aikaa sanottu ja sanotaan yhä edelleen, että meidän ulkopoliitiikkamme on ollut ja on täysin puolueetonta ja korrektia joka suunnalle. Tämän väitteen oikeutusta on syytä lähemmin tarkastaa.

On vallan selvää ja psykologisesti myös selvitettävissä, että Suomen ja Neuvostovenäjän sota kaikkineen, mitä sen yhteydessä tapahtui, oli omiaan seurauksineen luomaan varsin vaikeasti sovitettavan, vieläpä katkerankin mielialan tässä maassa. Tämän mielialan merkit tulevat tietenkin näkyviin myös ulkopoliittisessa suhtautumisessa Neuvostovenäjään. Tosin alkuaikoina sodan jälkeen täydellä todella, pelon ja järjen äänen pakottamana koetettiin ylläpitää hyviä välejä Neuvostovenäjään ja tehtiin sille toinen toistaan suurempia myönnytyksiä. Suhteet näyttivätkin paranemistaan paranevan eikä suinkaan vähemmän sen johdosta, että lähettilääksi Neuvostovenäjälle onnistuttiin saamaan siellä luottamusta nauttiva, varovainen ja viisas diplomaatti Paasikivi. Sopimuksia tehtiin monenlai-

sia, vieläpä kauppasopimuskin, jonka ehtoja puolin ja toisin noudatettiin pitkähkön ajan, mutta välit alkoivat jälleen kylmetä. Täällä vaikuttivat Neuvostovenäjän ystävyydenseuran järjestämät kokoukset ja mellakat ärsyttävästi maan väestön valtavaan pääosaan, jotapaitsi Moskovan ja Petroskoin radiolähetykset ovat suuresti maiden suhteita huonontaneet. Neuvostovenäjällä taasen alettiin karsain silmin katsella meillä mitä moninaisimmin muodoin ilmennyttä saksalaispalvontaa. Saksalaisille myönnetty kauttakulkulupa, Saksan kanssa tehty suuri kauppasopimus, kirja ja messunäyttelyt sekä mitä läheisin kanssakäyminen monilla aloilla saksalaisten kanssa on kaikesta päättäen hermostuttanut kovasti venäläisiä. Hermostusta on omiaan vielä ollut lisäämään n.s. nikkelikysymyksen pitkäaikainen käsittely, jossa neuvottelijana toimi m.m. Saksan-Suomen kauppasopimusneuvotteluissa esiintynyt pankinjohtaja Fieandt. Samaan aikaan kävi selville, että Suomen Moskovaan lähetetty ja tähän toimeen pyytämällä pyydetty lähettiläs Paasikivi oli lähtemässä pois Moskovasta, nikkeli-asiain yhteydessä sattuneiden tapausten ja erimielisyyksien vuoksi. Välien kylmenemisestä on aiheutunut m.m. tuonnin keskeytyminen Neuvostovenäjältä, jotapaitsi sieltä käsin on vitkuteltu tai kieltäydytty antamasta viisumeja eräille suomalaisille neuvottelijoille j.n.e., muusta nyt puhumatta. Tulee kysyneeksi, onko todellakin näin ollut asianlaita ja onko ulkopoliitiikkaamme näin ollen hoidettu parhaalla mahdollisella tavalla!

Ulkopoliittinen orientoitumisemme on kieltämättä viime aikoina muuttunut. Ulkopoliitiikkamme johto on kaiken aikaa määrätietoisesti pyrkinytkin siihen. Olen jo aikaisemmin maininnut, että tuskin koskaan Saksan tšekäläisen lähetystön ja ulkoasiainministeriön välillä on ollut niin läheisiä suhteita kuin ministeri Wittingin aikana. Näissä suhteissa on menty vieläpä niin pitkälle, että virkanimitysasioissakin käännytään tuon vieraan lähetystön puoleen. Samalla on tehty ainakin eräs sopimus, jossa tarkoituksella myönnettiin saksalaisille suurempia etuja kuin muille kansakunnille. Paasikiveä, joka on Neuvostovenäjällä hoitanut maamme asioita viisaasti, varovasti ja taitavasti, on ulkoministeriön taholta kohdeltu siten, että hän on katsonut asiakseen pyytää eroa tehtävästään. Ulkoasiainministeriön kansliapäälliköksi on valittu henkilö, joka on tunnetusti Akateemista Karjalaseuraa lähellä, saksalaismielinen ja henkilö, joka rauhaa tehtäessä pani virkamiehenä vastalauseen pöytäkirjaan.

Lähettiläs- ja muut nimityksetkin ovat tapahtuneet yleensä samassa hengessä. Kanssakäyminen Saksan kanssa on ollut virallisestikin kaikin puolin vilkasta. Valtioneuvoston ulkoasiainvaliokuntaa ei ole kutsuttu kokoon pitkiin aikoihin, koska ulkoministerillä on sellainen käsitys, että Tasavallan Presidentti hoitaa maan ulkopolitiikan, yhdessä hänen, pääministerin ja puolustusministeri Waldenin kanssa. Valiokuntaan kuuluvat myös ministeri Kukkonen ja allekirjoittanut. Hallitusmuodon mukaan kuitenkin Tasavallan Presidentti tekee kaikki päätöksensä valtioneuvostossa, jonka ulkoasiainvaliokunnan sitäpaitsi voimassaolevien säännösten mukaan tulee käsitellä kaikki tärkeimmät ulkopoliittiset asiat. Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle annetaan hyvin harvoin ulkopoliittisia tilanneselostuksia ja nekin, jotka annetaan, eivät sano paljon mitään, sikäli kuin minulle on kerrottu. Ne lienevät sitäpaitsi niin sekavia, että niitä on vaikeata ymmärtää, jos ovat aina tosiakaan. Ja kaiken huipuksi tulee nuorten miesten värväminen Saksaan tavalla, joka on rikoksellista (värväyksestä on vähintään yhden vuoden kuritushuonerangaistus) ja joka ainakin allekirjoittaneelta valtioneuvoston ulkoasiainvaliokunnan jäseneltä samoin kuin tietääkseni ministeri Kukkosestakin salattiin, kunnes muulta taholta sain asiasta vihiä ja kunnes ulkoministerin, niin sanoakseni seinää vasten asettamalla sain tunnustamaan, että hän puuhan tunsii, vaikka hän sen ensin oli kieltänyt. Minun ei tarvinne jatkaa pitemmältä, ylläsanomani jo selvästi osoittaa, että me ulkopoliitikassamme olemme heittäytyneet kokonaan Saksan syliin, nykyisen ulkoministerimme siihen oleellisesti vaikuttaessa.

Onko tästä mahdollisesti meille vaaraa tai vahinkoa? Tuollaisen ulkopolitiikan harjoittaminen perustuu kokonaan siihen olettamukseen, että Saksa voittaa sodan ja on ainoa mahdollinen meidän auttajamme, jos syntyy konflikti Neuvostovenäjän kanssa. Itse asiassa ulkopoliitikamme johto, mm. Berlinistä saapuneiden raporttien perusteella onkin ollut siinä käsityksessä, että viimeistään kesäkuuhun mennessä syntyy sota Saksan ja Neuvostovenäjän välillä. Olen, milloin siihen tilaisuus suinkin on tullut, puolestani varoittanut luottamasta tähän mahdollisuuteen, perustellen käsitystäni erällä tosiasioilla, mutta ne eivät ole auttaneet ennenkuin Saksan lähetys-

tön taholta joitakin aikoja takaperin lienee virallisesti asiasta huomautettu ja vasta sen jälkeen kuin Ruotsin ulkoministeri Günther oli käynyt täällä. Sen vuoksi saattoikin Paasikivi täältä Moskovaan lähtiessään sanoa minulle, neuvoteltuaan Wittingin kanssa: "Nehän ovat nyt samalla kannalla kuin mekin". Tämän jälkeen on tapahtunut paljon. Stalin on tullut Neuvostovenäjän pääministeriksi, Neuvostovenäjä on tehnyt monta kaunistusta ulkopoliittista pokkausta Saksaan päin, Huhut Stalinin ja Hitlerin kohtauksesta ovat jatkuneet, Hitlerin sijainen Hess on lentänyt Englantiin, Amerikka näyttää tulevan mukaan sotaan, hyökkäys Egyptiä kohti on pysähtynyt y.m. y.m., kaikki seikkoja, jotka eivät edellytä pikaista yhteenottoa Saksan ja Neuvostovenäjän välillä, ja jotka eivät myöskään ehdottomalla varmuudella osoita, että Saksa lopulta voittaa sodan. Jos se ei voittaisikaan sotaa, miten meidän silloin käy? Saksasta ei ole silloin turvaa, anglosaksilaiset maat ovat, kuten Englannin parlamentissa käydystä keskustelustakin käy selville, meitä kohtaan varsin myrkylliset ja lienevät sitä paitsi antaneet tietää, ettei meillä enää samanlainen tuuri olisi kuin vuonna 1918, jos he voittavat. Sieltäpäin ei siis olisi mitään tukea ja turvaa, joka, vastoin täällä vallitsevaa yleistä mielipidettä, epäilemättä olisi meidän kannaltamme varsin suuriarvoinen. Ruotsikin on meihin liiallisen saksalaisystävällisyytemme takia kyllästynyt. Tulevaisuuden perspektiivimme ei siis suinkaan ole valoisa.

Mutta, mitenkä sitten olisi meneteltävä, kysyne joku ja täydellä syyllä. Minun mielestäni Venäjän politiikkamme olisi hoidettava paremmin ja joustavammin kuin tähän asti, Saksaan nähden olisi tehtävä se, mihin on pakko ja korrektit suhteet sinne päin olisi säilytettävä, mutta ei mentävä pitemmälle eikä missään tapauksessa värvättävä nuoria miehiämme sen armeijaan, vielä vähemmän kasvatettava näistä Saksassa AKS:n ja IKL:n piirien nuorukaisista ja miehistä tänne paikallisjohtajia, joiden merkityksen ja toiminnan laadun kait ainakin kaikki sosialidemokraatit ymmärtävät. Näiden puuhien päämääristä ei voida olla eri mieltä. -Anglosaksilaiseen maailmaan olisi selvitettävä missä vaikeassa asemassa me olemme, että me tunnemme syvää sympatiaa demokraattista valtiojärjestystä kohtaan, mutta haluamme olla täysin korrekteissa suhteissa Saksaan ja Venäjään, jotka ovat luonnollisia kaupankäyntimaitamme. Samoin on asianlaita Ruotsiin päin, jonka kanssa yh-

teenkuuluvaisuutemme on ehdoton.

Tämä ei tietenkään ole se paikka, missä olisi lähemmin selvitettävä kuinka ulkopoliittikkaamme on hoidettava. Mutta kaikesta edellä esittämästäni tahtoisin kuitenkin tehdä erinäisiä johtopäätöksiä. Ulkopoliittikkamme johtoa olisi vaihdettava, ei ainoastaan sen harjoittaman yksipuolisen ulkopoliittisen orientoitumisen takia, vaan senkin vuoksi, että ulkopoliittikkaamme ei ole hoidettu sillä taitavuudella ja kaukonäköisyydellä, jota vallankin tällaisena erinomaisen kriittillisena aikana, mikä nyt vallitsee, olisi noudatettava. Pyydän nimenomaan huomauttaa, että tämä ehdotukseni ei ole mikään hetkellisen mielijohteen tulos, vielä vähemmän henkilökohtaisiin syihin perustuva, vaan se perustuu varmaan vakaukukseen siitä, että muutos ulkopoliittisessa johdossamme on aikaansaattava. Luulisin ryhmämme ulkoasiainvaliokuntaan kuuluvien jäsenien olevan kanssani asiasta samaa mieltä. Ehdotukseni ei kuitenkaan rajoitu yksinomaan tähän. Ne ilmiöt, joita viime aikoina on esiintynyt ja jotka ilmeisesti tähtäävät demokratiamme kukistamiseen, ennen kaikkea se värväystoiminta, jota edellä olenkosketellut, edellyttävät kaikkien demokratian ja parlamenttarismin kannalla olevien piirien kiinteätä yhteistoimintaa, jotta tämä vaarallinen toiminta voitaisiin tukahduttaa alkuunsa. Sen vuoksi ehdotan, että Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän taholta käännyttäisiin maalaisliiton, ruotsalaisen kansanpuolueen ja edistyspuolueen eduskuntaryhmien puoleen esityksellä, että näiden ryhmien keskuudesta muodostettaisiin valtuuskunta, joka asettuisi asiassa yhteyteen hallituksen kanssa ja joka samalla ryhtyisi kaikkiin muihin toimenpiteisiin tämän asian järjestämiseksi maan etua vastaavalla tavalla.

Voionmaa: Pääministeri ja ulkoasiainministeri ovat kyllä kertoneet värväyksestä, jota maassamme harjoitetaan nuorten miesten Saksaan matkustamisen merkeissä. Ulkoministeri mainitsi, että kun aikanaan täältä meni vapaaehtoisia Norjaan, niin siitä ei virallisesti tiedetty mitään. Tuntuu oudolta, että annetaan passeja henkilöille, jotka aikovat mennä vieraan valtion palvelukseen. Tuntuu siltä niinkuin hallitus olisi tarkistanut kantaansa. Witting ilmoitti ulkoasiainvaliokunnalle käsityksensä, että sota ei lopu pian. Hän mainitsi myös, että Saksan ja Neuvostoliiton välillä ei

ole odotettavissa ristiriitojen puhkeamista. Ulkoministeri oli vielä maininnut, että Neuvostoliitto vastustaa sitä, että Suomi lähestyisi Ruotsia, koska se katsoo, että se olisi Moskovon rauhansopimuksen vastaista. Puhuja sanoi eräille huomattaville venäläisille huomauttaneensa, että minkä vuoksi Venäjä vastustaa Suomen ja Ruotsin yhteistoimintaa koska se ei ole tähdätty Neuvostoliittoa vastaan. Puhujan mielestä on syytä luulla, että Venäjällä otetaan tämä asia uudelleen harkittavaksi. Ruotsin kanssa olisi koetettava saada yhteistoimintaa aikaan. Epäili sitä, minkä verran saadaan eri eduskuntaryhmien välillä yhteistoimintaa aikaan värväyksen estämiseksi.

Tolonen: Oli tyytyväinen Pekkalan kannanottoon. Suhteet Venäjän kanssa olisi saatava paremmiksi.

Aattela: Kannatti Pekkalan tekemää ehdotusta. Ker toi Tampereella harjoitettavasta värväyksestä.

Bryggari: Kannatti myöskin Pekkalan ehdotusta. Asiaan olisi saatava korjausta.

Pekkala: En pitäisi mahdottomana sitä, että eri eduskuntaryhmien välillä saataisiin yhteistyötä aikaan mainitsemassani tarkoituksessa. Olen keskustellut asiasta von Bornin kanssa ja saanut eräitä täydentäviä tietoja. Värvätyt menivät värväyshomman alkuaikana Turusta saksalaisilla laivoilla ilman passia. Sittemmin on asiaan saatu se korjaus, että passit on hankittava.

Lepistö: Maalaisliiton ryhmän keskuudessa on voimakkaasti esillä saksalaista suuntausta. Värväyshomma olisi saatava loppumaan ja poliittinen suuntautumisemme oikeille raiteille.

Kuusisto: Tiedusteli ovatko välimme Neuvostoliiton kanssa paranemassa, kuten on kerrottu.

Pekkala: Välimme Neuvostoliiton kanssa ovat huonontuneet.

Wirtanen: Saksaan värvätyt nuorukaiset tulevat samaan poliittista koulutusta, muun ohella. Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on pidättäytynyt kaikesta ulkopoliittikan hoidosta. Valiokunta ei halunnut saada selostusta Paasikiveltä eikä Kivimäeltä. Kannatti Pekkalan ehdotusta.

Lehtokoski: Turun puolella on kiinnitetty huomiota saksalaisten runsaslukuisuuteen maassamme. Värväystoiminta oli-

si saatava lopetetuksi. Puhui Turussa tehtävänä olevien ja Venäjälle lähetettävien laivojen valmistumisesta.

Linna: Kertoi että eräissä oppikouluissa harjoitettaisiin painostusta oppikoululaisten lähtemiseksi Saksaan. He tulisivat saamaan siellä myöskin poliittisen koulutuksen. Tämä asia olisi meidän hoidettava. Wittingistä olisi päästävä.

Keskustelun päätyttyä todettiin ensin, että toveri Pekkala on kuullut valmistavan valiokunnan jäsenten selostuksensa johdosta esittämiä mielipiteitä. Tämän jälkeen päätettiin, että ryhmän puheenjohtajat Tanner ja Reinikainen sekä v.v. jäsen Voionmaa kääntyvät maalaisliiton, ruotsalaisen kansanpuolueen ja edistyspuolueen eduskuntaryhmien puoleen esityksellä, että näiden ryhmien edustajat yhdessä harkitsisivat toimenpiteitä värväystoiminnan ehkäisemiseksi.

3 §.

Selostus elintarvekysymyksestä.

Päätettiin pyytää kansanhuoltoministeriä selostamaan ryhmälle elintarvekysymyksen tämänhetkistä vaihetta.

4 §.

Kyselyjen tekeminen.

Sen johdosta, että ryhmän eräät jäsenet olivat tehneet erään kyselyn sosialiministerille, esittämättä asiaa ensin valmistavalle valiokunnalle ja ryhmälle, päätettiin ryhmän jäsenille huomauttaa, että eduskuntakyselyjä ei ole tehtävä esittämättä asiaa ensin v.v. ja ryhmän käsiteltäväksi.

5 §.

Korvauslain muuttaminen.

Keskusteltiin hallituksen esityksestä alueluovutuksen johdosta menetetyn omaisuuden korvaamisesta annetun lain muuttamisesta.

Aattela: Selosti hallituksen esitystä ja valtiovarainvaliokunnan asianomaisen jaoston esitykseen tekemiä muutosehdotuksia. Ryhmän olisi nyt määrättävä kantansa jaoston ehdotuksien suhteen.

Asian käsittely keskeytettiin tähän ja otetaan se myöhemmin uudelleen käsiteltäväksi.

V a k u u d e k s i :

Osk. Reinikainen
Puheenjohtaja
A. Aattela
Sihteeri.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän kokouksesta, joka pidettiin ryhmähuoneessa eduskuntatalossa 15 p:nä toukokuuta 1941. Kokous alkoi kello 19. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Andersson, G., Fagerholm, Hakala, Hakila, Juutilainen, Karjalainen, Kilpi, Pyy, Raunio, Salovaara, Sillanpää, Tanner, Welling ja Wenman. Puhetta johti Reinikainen ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Lomanpyyntö.

Syrjänen pyysi vapautusta eduskuntatyöstä, syynä kunnallinen tehtävä, t.k:n 19-21 päiviksi.

Pyyntöön suostuttiin.

2 §.

Turkan kirjelmä.

Esiteltiin ryhmän jäsenen Turkan kirjelmä, jossa ryhmän huomiota kiinnitettiin maassamme harjoitettavaan diktatuurijärjestelmän ylistyspropagandaan, sekä esitettiin toimenpiteisiin ryhtymistä tehokkaan vastapropagandan järjestämiseksi. Tässä tarkoituksessa olisi tarpeellista tehostaa eduskunta-asioiden selvittämistä m.m. yleisradion välityksellä, koska laajat kansalaispiirit tuntevat kovin puutteellisesti eduskunnassa käsiteltyjä asioita. (Kirjelmä liitteenä v.v. pöytäkirjassa 15/5-41)

Valmistava valiokunta ehdotti, että Turkan kirjelmässä esitetyn asian johdosta käännytään kulkulaitosministerin puoleen sekä lähetetään ryhmän puolesta kirjelmä puhemiesneuvostolle. Kirjelmässä esitettäisiin puhemiesneuvoston harkittavaksi, millä tavoin eduskunnan työtä koskevaa selostustoimintaa voitaisiin tehostaa. (Kirjelmän jäljennös liitteenä v.v. pöytäkirjassa 15/5-41)

Lumme: Kannatti valmistavan valiokunnan ehdotusta, vaikka epäilikin johtaako se toivottuun tulokseen. Olisi halunut tietää ovatko meikäläiset ministerit hyväksyneet hallituksen esityksen laiksi hallinnon järjestämisestä sota-aikana. Tähän asiaan on kiinnitettävä vakavaa huomiota.

Jokinen: Väitti että eduskunta itse on syyppä siihen, että kansan keskuudessa luottamus demokratiaan horjuu. Valtalain hyväksyminen oli paha asia, sillä sanotun lain avulla ei

harjoiteta kansanvallan itsepuolustusta. Puhui vielä miesten värväyksestä Saksaan. Värväystoiminta olisi saatava estetyksi.

Andersson, K.: Kansanvallan itsepuolustuksesta voidaan kyllä keskustella, mutta saatetaan tulla eri tuloksiin. Ei ole pyrittävä siihen, että kaikki edustajat joutuisivat radiossa esiintymään. Eduskuntaryhmän on pidettävä huoli siitä, että työväen lehdistö vastaa tarkoitustaan. Kertoi eräiden upseerien sopimattomasta esiintymisestä junassa.

Peltonen, M.: Juuri pahoina päivinä on kansanvaltaa puolustettava. Yhtyi v.v. ehdotukseen.

Turkka: Kirjelmässäni kosketeltu asia ei ole pieni ja merkityksellinen. Jos kansalle olisi selostettu esim. valtalakia, ei siitä olisi sellaisia väärinkäsityksiä vallalla kuin nyt on. Kansanvaltaa on puolustettava.

Kivisalo: On kovin helppoa esittää arvosteluja, olisi kuitenkin myös esitettävä jotakin rakentavaa. Arvostelijain pitäisi esittää joku ohjelma.

Andersson, K.: Puhui työväen lehtien sisällöstä ja kirjoittelutavasta. Toimituksille ei olisi lähetettävä kirjoituksia, että määrätynlaisia kirjoituksia ei saa julkaista. Jos emme saa omaa lehdistöämme kirjoittamaan kansanvallan puolesta, emme voi toivoa, että muilla tahoilla kansanvaltaa puolustetaan.

Peltonen, O.: Yhtyi Turkan kirjelmään. Onkohan edustajat itse tehneet parhaansa eduskunta-asioiden selostamiseksi?

Huotari: Yhtyi Turkan kirjelmään. Edustajain on selostettava asioita. Kansanvaltaa ei kohoteta huonolla esiintymisellä.

Turunen: Ihmetteli sitä, että eräiltä edustajilta puuttuu rohkeutta selostaa asioita.

Kivisalo: Matelijoita on kahdenlaisia, toiset koettavat hankkia matelemisellaan suosiota ylhäältä päin toiset taas suurten joukkojen taholta.

Linna: Kansanvaltaa on puolustettava. Yleisradion toimintaan on kiinnitettävä huomiota.

Asiasta puhuivat vielä Aattela ja Jokinen.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin äänestyksettä v.v. ehdotus.

2 §.

Kyselyjen tekeminen.

Sen johdosta, että ryhmän eräät jäsenet olivat tehneet

erään eduskuntakyselyn esittämättä asiaa ensin valmistavalle valiokunnalle ja ryhmälle, oli v.v. päättänyt ryhmän jäsenille huomauttaa, että eduskuntakyselyjä ei ole tehtävä esittämättä ensin asiaa v.v. ja ryhmän käsiteltäväksi.

Bryggari: Asia on tullut esiin sen johdosta, että eräät ryhmän jäsenet tekivät eduskuntakyselyn Salon raakasokeritehtaan asioista. Ministeri Fagerholm vastauksessaan osoitti, että kyselyä ei oltu huolellisesti valmistettu.

Erich: Useat kyselyssä mainitut asiat perustuvat valaeh-toisiin todistuksiin.

Jokinen: Salon raakasokeritehtaalla on työläisten taholta tapahtunut eräitä rikkomuksia, m.m. sokeria on varastettu. Heitä ei pantu sen johdosta syytteeseen vaan erotettiin työstä. Kyselyssä oli kyllä asiallisiakin kohtia.

Keskustelun päätyttyä kokous v.v. kannanottoon yhtyen päätti, että eduskuntakyselyjä ei ole tehtävä esittämättä ensin asiaa v.v. ja ryhmän käsiteltäväksi.

3 §.

Valtiollisen poliisin suhtautuminen ryhmän eräisiin jäseniin.

Keskusteltiin valtiollisen poliisin suhtautumisesta ryhmän eräisiin jäseniin.

Andersson, K.: Halusi ryhmän jäsenten tietoon saattaa, että ryhmän eräiden jäsenten kintereillä liikkuu valtiollisen poliisin miehiä. Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän täytyy arvovallallaan kyetä karistamaan valtiolliset poliisit pois ryhmän jäsenten kintereiltä.

Toivonen: Sen tapaista, mistä Andersson kertoi, on tapahtunut aikaisemminkin. Minunkin puhetilaisuuksissani on ollut valtiollisen poliisin miehiä, mutta en ole niistä pitänyt väliä, eikä niistä ole välitettävä, vaan puheet on pidettävä. Viime syksynä lähetettiin valtiollisen poliisin edustajat meikkäläisten perään maaherrojen määräyksestä.

Kajala: Valmistavan valiokunnan olisi vietävä hallitukselle sellaisia terveisiä, että sosialidemokraattisten edustajien puhelinpuheluja ei saa kuunnella.

Kivisalo: Hämeenläänin maaherran kanssa oli keskustelua Toivosen mainitsemasta asiasta. Maaherra sanoi, että valtiollisen poliisin edustajia ei lähetetty vakoilemaan, mitä edustajat

puhuvat, vaan seuraamaan mitä puhetilaisuuksissa tapahtuu. On otettava sellainen asenne, että puhuu vain pesunkestävää totuutta, josta aina voi vastata.

Hämäläinen: Mikkelin vaalipiirin alueella ei ole havaittu, että kenenkään puheita valvotaan Anderssonin mainitsemalla tavalla.

Bryggari: Valtiollisen poliisin jäsenetkin ovat vain palkkalaisia, joiden täytyy totella annettuja määräyksiä. Kun on kyseessä julkinen puhetilaisuus, täytyy sinne päästää kaikki ne, jotka haluavat tulla. Puheen esittäjä voi harkita mitä sanoo.

Andersson, K.: Jos ryhmä ei voi tässä asiassa jotakin tehdä, niin minä en tule puhumaan piirissäni. Kyllä kansanedustajan pitäisi saada liikkua vapaasti.

Turkia: Kertoi kokemuksistaan Venäjän vallan aikana. Siihen aikaan olivat ohranat aina liikkeellä ja meikäläisten kintereillä. Toivosen kanta on paras, ei kannata hermostua, vaikka valtiollinen poliisi onkin kintereillä.

Kuittinen: Yhtyi Toivosen lausuntoon. Anderssonin vaalipiiri kuuluu sotatoimialueeseen. Ryhmä tuskin voi mitään tässä asiassa tehdä. Edustajien velvollisuus on käydä puhumassa.

Keskustelun päätyttyä päätettiin, että ryhmän toinen puheenjohtaja Reinikainen kääntyy Anderssonin esittämän asian johdosta sisäministerin puoleen.

4 §.

Meikäläisten ministerien saapuvillaolo ryhmän kokouksissa.

Keskusteltiin meikäläisten ministerien saapuvillaolosta ryhmän kokouksissa.

Lumme: Kiinnitti kokouksen huomiota siihen, että hallituksen meikäläiset jäsenet eivät kovin usein käy ryhmän kokouksissa, eivät-kä läheskään aina seuraa eduskuntakeskustelua, ei aina edes silloin kun asianomaisen ministerin alaa koskeva asia on esillä.

Hiltunen: Lumpeen esittämään asiaan on kiinnitettävä vakavaa huomiota. On sattunut niinkin, että on saatu erilaisia tietoja ministerien kannanotoista. Ministerit eivät seuraa asioita, puolustusministeri ei edes käy eduskunnassa. Asioista ei tiedoiteta edustajille.

Nokelainen: Hallituksen jäseniltä pitäisi saada tietoja asioista.

Keskustelun päätyttyä päätettiin, että ryhmän toinen puheenjohtaja Reinikainen ilmoittaa hallituksen meikäläisille jäsenille, että heidän olisi oltava saapuvilla ryhmän kokouksissa, sekä esittää pääministerille toivomuksen, että ministerit olisivat eduskunnan is-

tunnoissa ainakin silloin kun heidän ministeriönsä asioita on eduskunnan käsiteltävänä.

V a k u u d e k s i :

Osk. Reinikainen.

Puheenjohtaja.

Heikki Lattala
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Juha Kuittinen.

Samuel Tervo.

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin pankkivaliokunnan huoneessa eduskuntatalossa 29 p:nä toukokuuta 1941. Kokous alkoi kello 18. Saapuvilla olivat: Bryggari, Hakkila, Komu, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, Linna, Peltonen, O., Reinikainen, Syrjänen, Tanner, Tolonen, Welling ja Aattela sekä kutsuttuna ryhmän jäsen Raatikainen, J. Puhetta johti Tanner ja pöytäkirjan kirjoitti Aattela.

1 §.

Kirjelmiä.

Esiteltiin Työläisäitien ja lasten kotiyhdistys r.y. lähettämä kutsukortti, joka koski äitien- ja lastenkodin harjannostajaisia 24/5-41. (Liite 1)

Merkittiin saapuneeksi.

Esiteltiin Sanni ja Varma Turusen ryhmälle lähettämä kortti, jossa he lausuvat kiitoksensa heille avioliittonsa johdosta osoitetusta huomaavaisuudesta. (Liite 2)

Merkittiin saapuneeksi.

Esiteltiin Sosialidemokraattisen Työläisnuorisoliiton lähettämä kutsu edustajan lähettämisestä liiton edustajakokoukseen, joka pidetään Tampereella kesäkuun 1 ja 2 päivinä. (Liite 3)

Päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmän edustajiksi k.o. kokoukseen valittaisiin Aattela ja Toivonen.

Esiteltiin Kuopion läänin itäisen vaalipiirin Sos.-dem. Piirijärjestön sihteerin, Kososen lähettämä kirjelmä, jossa kiinnitetään ryhmän huomiota piirin alueella suljettuina oleviin työväentaloihin sekä pyydetään ryhmää ryhtymään toimenpiteisiin asian johdosta. (Liite 4)

Päätettiin valita ryhmän jäsenet Raatikainen, J. ja Tervo hoitamaan kirjelmässä mainittua asiaa.

2 §.

Alempipalkkaisten valtion viran- ja toimenhaltijain palkkauskysymys.

Esiteltiin valtion pienipalkkaisten viran- ja toimenhaltijain järjestöjen yhteinen kirjelmä, joka oli lähetystön kautta jätetty ryhmälle, ja jossa kosketellaan pienipalkkaisten viran-

ja toimenhaltijain palkkauskysymystä. (Liitteet 5 ja 6)

Peltonen, O.: Asiaan on ryhmän taholta kiinnitettävä vakavaa huomiota, vaikka lisämenoarvion yhteydessä ei voidakaan saada määrärahoja palkkojen koroitusta varten.

Aattela: Yhtyi Peltosen lausuntoon. Asiasta on myös eduskunnassa puhuttava.

Keskustelun päätyttyä päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmän jäsenet O. Peltonen ja Malmivuori menisivät asian johdosta ryhmän edustajina valtiovarainministerin puheille.

3 §.

Siirtoväen pika-asutustoiminnan kautta tiloilta pois joutuvien maataloustyöntekijäin asuttaminen.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi siirtoväen pika-asutustoiminnan kautta tiloilta pois joutuvien maataloustyöntekijäin asuttamisesta sekä maatalousvaliokunnan asiasta antamaan mietintöön.

Päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmän puolesta yritettäisiin saada esitys hyväksytyksi maatalousvaliokunnan mietintöön liitetyn valiokunnan sosialidemokraattisten jäsenten vastalauseen mukaisesti.

4 §.

Työntekijäin vuosilomaetujen säilyttäminen eräissä tapauksissa.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi työntekijäin vuosilomaetujen säilyttämisestä eräissä tapauksissa, sekä työväenasiaivaliokunnan asiasta antamaan mietintöön.

Päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmän puolesta yritettäisiin saada esitys hyväksytyksi työväenasiaivaliokunnan mietintöön liitetyn valiokunnan sosialidemokraattisten jäsenten vastalauseen mukaisesti.

5 §.

Korvauslain muuttaminen.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi alueluovutuksen johdosta menetetyn omaisuuden korvaamisesta annetun lain muuttamisesta, sekä valtiovarainvaliokunnan asiasta antamaan mietintöön.

Liite 1 v.v. pöytäkirj. 29/5-41.

PYYDÄMME TÄTEN TEITÄ YSTÄVÄLLISESTI
LÄSNÄOLOLLANNE KUNNIOITTAMAAN
ÄITIEN- JA LASTENKODIN
HARJANNOSTAJAISIA
LAUANTAINA TOUKOKUUN 24 PNÄ 1941
KLO 13 RAKENNUKSELLA LEMUNKUJA 1

Kunnioittavasti:
TYÖLÄISÄITIEN JA LASTEN KOTIYHDISTYS R.Y.
Mina Sillanpää. Martha Salmela-Järvinen.

Paikalle on sopivin tulla Käpylän raitiovaunulla tai Töölöstä päin vaunulla n:o 8. Nouse-
taan vaunusta Sturenkadun ja Makelankadun kulmassa. Rakennus on ruotsalaisen kansa-
koulun takana. Leipäkortti mukaan.

Liite 2 v.v. pöytäkirjaan 29/5-41.

*Kiitämme huomaavaisuudestanne
avoliittomme johdosta!*

Helsingissä, toukokuussa 1941

Sanni ja Varma Turunen

ja toimenhaltijain palkkauskysymystä. (Liitteet 5 ja 6)

Peltonen, O.: Asiaan on ryhmän taholta kiinnitettävä vakavaa huomiota, vaikka lisämenoarvion yhteydessä ei voidakaan saada määrärahoja palkko-

Aattela: Yhtyi eduskunnassa puhuttava.

Keskustelun päätetään, että ryhmän jäsen asian johdosta ryhmän edustajana osallistuu le.

Siirtoväen pika- joutuvien maatalous-

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi siirtoväen pika-joutuvien maatalousvaliokunnan asiasta.

Päätettiin ryhmän jäseniä pyritettäisiin saada esitykseen liitetyn valiokunnan talauseen mukaisesti.

Työntekijäin vuorokorvauksista.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi työntekijäin vuosilomaetujen säilyttämisestä eräissä tapauksissa, sekä työväenasiainvaliokunnan asiasta antamaan mietintöön.

Päätettiin ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmän puolesta pyritettäisiin saada esitys hyväksytyksi työväenasiainvaliokunnan mietintöön liitetyn valiokunnan sosialidemokraattisten jäsenten vastalauseen mukaisesti.

5 §.

Korvauslain muuttaminen.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi alueluovutuksen johdosta menetetyn omaisuuden korvaamisesta annetun lain muuttamisesta, sekä valtiovarainvaliokunnan asiasta antamaan mietintöön.

Liite 3 v.v. pöytäkirjaan 29/5-41.

SOS. DEM. TYÖLÄISNUORISOLIITTO

HELSINKI P. • PAASIVUORENKATU 3 • PUHELIN 72490

Helsinki, 20/5-41.

Sosialidemokraattinen Eduskuntaryhmä

Helsinki.

Liittomme seitsemäs varsinainen edustajakokous pidetään Tampereella ensi kesäkuun 1 ja 2 päivinä, alkuun ensiksi mainittuna päivänä klo 10 Tampereen työväentalon konserttisalissa.

Pyydämme Teitä edustajenne kautta olemaan läsnä tässä kokouksessamme ja ilmoittamaan hyväntahtoisesti valitsemanne edustajan nimen meille ennakolta.

Toverillisin tervehdyksin

Sosialidemokraattinen
Työläisnuorisoliitto r. y.

J. Manner

202. DEPT. TYÖLÄISVUORISUUNTO

HELSINKI R. PÄÄSIIVOUKSEN KATU 3 - PUNELIN TÄSÄ

5 §.

Korvauslain muuttaminen.

Otettiin käsiteltäväksi ryhmän suhtautuminen hallituksen esitykseen laiksi alueluovutuksen johdosta menetetyn omaisuuden korvaamisesta annetun lain muttaamisesta, sekä valtiovarainvaliokunnan asiasta antamaan mietintöön.

Liite 5 v.v. pöytäkirjaan 29/5-41.

Sosialidemokraattisen puolueen eduskuntaryhmälle.

Alempipalkkaiset valtionvirkailijat ovat edustajiensa kautta noin puolentoista vuoden ajan olleet yhteistoiminnassa elintasonsa kohottamiseksi, joka kulutustarvikkeiden huimaavan nousun takia on laskenut toimeentulon alapuolelle.

Kuluvan vuoden alussa tosin alempipalkkaiset virkailijat saivat 300 markan kuukautisen kalliinajan koroituksen, mutta tämä korotus menetti heti merkityksensä, sillä elintarvikkeiden hintojen jatkuva nousu ja 1/2-41 voimaan astunut liikevaihtovero, joka on noin 10 %, vaikutti sen, että pienipalkkaisten taloudellinen asema on vain huonontunut.

Hintojen nousu on vuodesta 1939 tähän mennessä ollut n. 40 %. Kun otamme huomioon, että valtion pienipalkkaiset virkailijat jo ennen vuotta 1939 olivat, kuten valtiovaltakin tunnusti, noin 15 prosenttia silloista hintatasoa alhaisemmin palkatut, voimme hyvin käsittää minkälaisessa ahdingossa ja velkaantuneessa asemassa pienipalkkaisten nyt on tultava toimeen.

Olemme aikanaan kääntyneet valtioneuvoston puoleen anomuksella, että se lisäbudjettia laatiessaan ottaisi siihen niin suuren määrärahan

että alle 30.000 markan vuotuisia peruspalkkaa nauttiville valtion virkailijoille voitaisiin 1/7-41 alkaen suorittaa 400 markan kuukautinen lisäkorotus. Lisäbudjettiesityksessä ei kuitenkaan ole tarkoitukseen määrärahaa ehdotettu.

Kun olemme ymmärtäneet käyttäneet ne luvalliset keinot, joita meillä on ollut, saadaksemme valtioneuvoston kiinnittämään vakavaa huomiota valtion pienipalkkaisten aseman parantamiseksi, emmekä ole esityksissämme onnistuneet, rohkenemme kääntyä arvoisien kansanedustajien puoleen, sillä hätä on todella huutava.

Valtion pienipalkkaisten keskuudessa vallitsee tyytymättömyys siitä, että vaikka palkat eivät riitä edes jokapäiväiseen leipään, ei heidän anomuksiinsa kiinnitetä asianmukaista huomiota.

Pyydämme arvoisia kansanedustajia kiinnittämään huomiota pienipalkkaisten valtion virkailijain todella äärimmäisen kireäksi käyneeseen taloudelliseen asemaan, ja esittämään maan hallitukselle toivomuksen, että se erittäin kiireellisesti harkitsisi keinoja, joilla valtion pienipalkkaisten taloudellista asemaa voidaan nopeasti ja tehokkaasti parantaa.

Toivomme, että tämä kirjelmä käsitellään arvoisan ryhmämme kokouksessa.

Helsingissä, 16 p:nä toukokuuta 1941.

Finlands Svenska Lokomotivmannaförening r.f.

Luotsi- ja Majakkamiesliitto r.y.

Mielisairaanhoidtajain Liitto r.y.

Suomen Konemestariliitto r.y.

Suomen Postimiesliitto r.y.

Suomen Rautatieläisten Liitto r.y.

Suomen Tullimiesliitto r.y.

Suomen Vankilavirkailijain Liitto r.y.

Suomen Veturimiesyhdistys r.y.

Svenska Kamratförbundet vid Statsjärnvägarna r.f.

V.R.Asemamiesyhdistys r.y.

V.R.Keskusjärjestö r.y.

V.R.Lennätinasentajayhdistys r.y.

V.R.Rataavartijayhdistys r.y.

V.R.Varastomestariyhdistys r.y.

V.R.Vaunumiehistöyhdistys r.y.

Valtion Vahtimestariyhdistys r.y. ja

Vankilain Työmestariliitto r.y:n

valtuuttama lähetystö:

<u>H. Helenius</u>	<u>B. Väisänen</u>
<u>W. Brander</u>	<u>K. J. Kahila</u>
<u>B. Launni</u>	<u>E. Hailaita</u>
<u>J. Pyhälä</u>	

Yäljennös

Valtioneuvostolle

Me allekirjoittaneiden valtion viran- ja toimenhaltijaryhmien edustajat pyydämme Valtioneuvostolle kunnioittaen esittää seuraavaa:

Edustamamme valtion virkailijaryhmät asumme ja toimimme itäisen rajaseutumme välittömässä läheisyydessä ja pääpuolustuslinjamme ulkopuolella, joka seikka raskaana painaa henkistä vireyttäämme ja jossa maaseutu elintarpeitten ynnä muiden kulutustarvikkeiden tuotantoon nähden on heikko, alueella asuvien ihmisten kokonaismäärään nähden. Sen vuoksi elintarpeet ja kulutustarvikkeet ovat mainitulle alueelle tuotavat kauempaa Länsi- ja Keski-Suomesta, joten kuljetuskustannukset, jotka saadaan lisätä vahvistettuihin hintoihin, suhteettoman suuresti nostavat k.o. tarvikkeiden hintoja. Myöskin matkustuslupien hankkiminen jokaista matkaa varten aiheuttaa vuosittain huomattavia lisäkustannuksia etenkin suuriperheisille. Tästä johtuen joudumme huonompaan asemaan kuin lännempänä asuvat valtion viran- ja toimenhaltijat.

Valtiovalta onkin jo aikaisemmin myöntänyt rajan aiheuttaman erikoisaseman eräille virkailijaryhmilleen, esim. kansakoulunopettajille ym. Tämän se on jo tehnyt rauhan aikana, jolloin olosuhteet elin- ja kulutustarvikkeisiin nähden olivat varsin toiset.

Edellä olevaan viitaten rohkenemme kunnioittavimmin Valtioneuvostolta anoa toimenpidettä, että kaikille rajaseudulla toimiville valtion viran- ja toimenhaltijoille kuluvan toukokuun 1 päivästä lukien suoritettaisiin rajaseutulisanä 15—20 % peruspalkasta.

Lappeenrannassa toukokuun 18 p:nä 1941.

Kaakkoisen Rajaseudun Rautatieläisten Yhdistys

J. H. Louhevaara.

*Suomen Vankilavirkailijain Liiton r.y. Konnunsuon
Keskusvankilan osasto*

H. H. Haara.

Suomen Postimiesliiton Lappeenrannan osasto

M. T. T. T. T.

Aattela: Ryhmän olisi nyt määrättävä kantansa siitä, olisiko korvausten suorittamiseen käytettävien pitkäaikaisten obligatioiden korko nostettava neljäksi prosentiksi.

Tanner: Oli kevytmielistä, että valtiovarainvaliokunta poikkesi hallituksen esityksestä, ottamalla lakiesitykseen Kekosen aloitteen perusteella 2 §:n, mikä merkitsee että pykälässä mainittu kolmen miljaardin markan määräraha muuttui arviomäärärahaksi, jolloin sitä voidaan ylittää hyvinkin paljon. Olisi ensin pitänyt tietää mistä varat tarkoitusta varten otetaan.

Kuusisto: Olen valtiovarainvaliokunnassa ollut samalla kannalla kuin Tanner.

Welling: Hallitukselle tuli erehdys kun se esityksessään ehdotti korvauslain tuntuva huonontamista. Valtiovarainvaliokunta on parantanut hallituksen esitystä. Puhui pitkäaikaisten obligatioiden koron nostamisen puolesta.

Reinikainen: Kun hallitus on suostunut siihen, että lakiesitystä voidaan muuttaa valtiovarainvaliokunnan ehdottamalla tavalla, niin silloin on vaikeata koettaa muuttaa valtiovarainvaliokunnan mietintöä. Pitkäaikaisten obligatioiden korko olisi pidettävä 2 1/2 %.

Aattela: Selosti asian käsittelyä valtiovarainvaliokunnassa ja sen asianomaisessa jaostossa. Jaoston meikäläiset jäsenet olivat sitä mieltä, että karjalaisille korvauslaissa myönnettyjä oikeuksia ei olisi vähennettävä. On myös muistettava, että korvauslaki on hyväksytty perustuslainluontoisessa järjestyksessä, joten sen muuttaminen käy päinsä vain siten kun perustuslain muuttamisesta on säädetty.

Tanner: Ehdotti, että ryhmälle ehdotettaisiin, että se kannattaisi 2 §:n poistamista esityksestä.

Hakkila: Kannatti Tannerin ehdotusta.

Kulovaara: Porvarit tulevat hyväksymään lain valtiovarainvaliokunnan ehdottamassa muodossa ja jos me asetumme valiokunnan mietintöä vastustamaan, niin häpäisemme itsemme.

Keskustelun jälkeen toimitetussa äänestyksessä päätettiin seitsemällä äänellä kuutta ääntä vastaan ryhmäkokoukselle ehdottaa, että ryhmä kannattaisi esityksen hyväksymistä valtiovarainvaliokunnan ehdottamassa muodossa, mikäli on kysymys 2 §:n säilyttämisestä.

Tämän jälkeen päätettiin äänestyksettä ryhmäkokoukselle